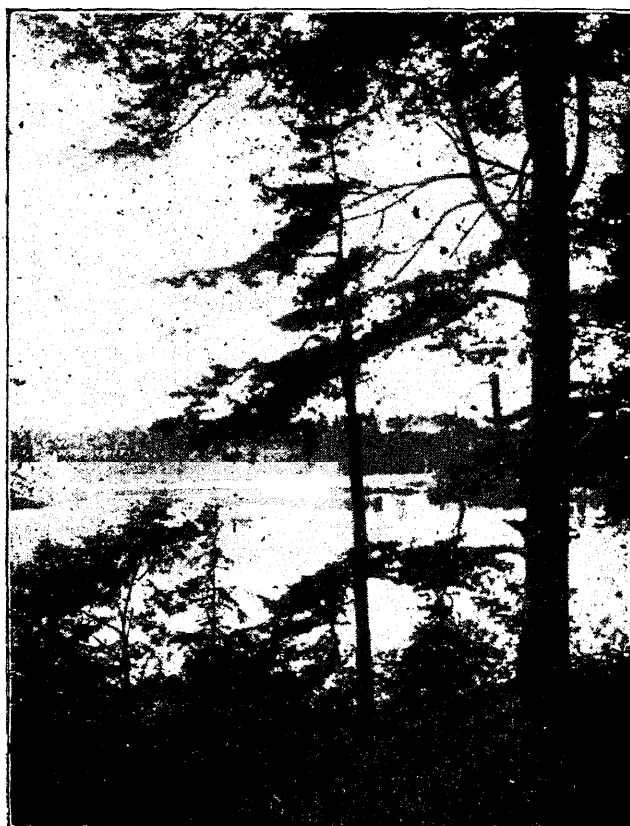

6
M
B
E
R
6

ROMAN

No

9

H. Malm, Põlva maastik.

Posti
Eesti
Maastiku

SP
7592

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 9 (171)

	le	kol	wi	t:a	
de	sa	ta	te	ta	leh
tal	ba	ma	ne	tas	re
üle	ke	ti	ko	pul	ke
ju	le	sal	lu	sei	puh
on	maa	sab	näed	le	mis
üt	mis	tuu	wal	gu	õit
ja	nüüd	sa	se	re	nul
	wa	me	mi	õie	

Missugune meie ajakirja „Romaani“
lugupeetud toimetaja P. Grünfeldi
luuletus on siin peidus

Lahendada ratsamehe kõnnaku abil.

Lahendus ilmub „Romaan“ № 11.

Kindimõistatuse lahendus

Nr. 4 (166)

	p	ä	e	w	a	l	e	h	t
p				ö	u				h
a	a	a	r	m	a	i			o
a	e		k	o	i				o
s	ä	r	k		l		a	l	e
t			a	r	e	n			i
k			a		i	g	e		s
u			a	u	l		o	n	u
u					m		o		r
	d	o	p	e	l	n	e	p	

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Alfred Aser, Arnold Aser, Gustaw Aser, Ralf Arman, W. Asel, Gustaw Beddi, Laine Beddi, Elli, Hilda Edwardow, Heinrich Feldt, Salme Feld, A. Hagar, J. Hagar, Arnold Hagar, Joh. Hagar, Harald Johani, Edmund Johanson, Wold. Kokaselts, Oswald Lepp, Ed. Lepp, L. Oja, Leo Pukspuu, Wold. Pukspuu, Lem-

bit Pritso, Aino Pritso, Gustaw Pritso, A. Raaga, M. Raudith, E. R., Alex Suurkask, Harry Schuitz, Hilda Wiikholm, Endel Waacemann.

Tartust: A. Kitt.

Wõrust: Felix Piirand, Rudolf Sökk.

Petserist: F. Rätsep, A. Walentin

Wiljandist: J. Suurmats, K. Weelman.

Rakwerest: Harry Kängsepp. **Nõm-**

melt: A. Kettmann, E. Kettman, A. Pedoja,

Edmund Pratkan. **Haapsalust:** Marta Jakob-

son, Oskar Welberg. **Tapalt:** A. Ott. **Jõhwist:**

M. Makarow, Olga Tamm. **Auwerest:** Ed.

Baumann. **Hagudist:** Maimo Woit. **Nuiast:**

Hans Suurmats. **Haapsalust:** Marta Jakob-

son, Oskar Welberg. **Tapalt:** A. Ott. **Jõhwist:**

M. Makarow, Olga Tamm. **Auwerest:** Ed.

Baumann. **Hagudist:** Maimo Woit. **Nuiast:**

Hans Suurmats. **Haapsalust:** Marta Jakob-

son, Oskar Welberg. **Tapalt:** A. Ott. **Jõhwist:**

M. Makarow, Olga Tamm. **Auwerest:** Ed.

Baumann. **Hagudist:** Maimo Woit. **Nuiast:**

Hans Suurmats. **Haapsalust:** Marta Jakob-

son, Oskar Welberg. **Tapalt:** A. Ott. **Jõhwist:**

M. Makarow, Olga Tamm. **Auwerest:** Ed.

Baumann. **Hagudist:** Maimo Woit. **Nuiast:**

Hans Suurmats. **Haapsalust:** Marta Jakob-

son, Oskar Welberg. **Tapalt:** A. Ott. **Jõhwist:**

M. Makarow, Olga Tamm. **Auwerest:** Ed.

Baumann. **Hagudist:** Maimo Woit. **Nuiast:**

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Zane Grey: Wiimse meheni. — W. Bergsöe: Wennad. — P. Grünfeldt: Kewade tunne. — M. A. Nexö: Bootsmann Blom. — Gerhard Nitsche: Dorothy. — H. Wühner: Äerutaja. — H. V. Patera: Elu narrimäng. — Carl Mothander: Sädelewad kiwid. — Ed. Wöhrmann: Waik mu maastik. — Kurt Martin: Prokuröri tütar. — Tött ja nalja.

Nr. 9 (171)

Mai 1929

VIII aastakäik.

Wiimse meheni.

Ameerika kirjandiku Zane Grey romaan.

9

Blue peatas filmapilgu, ta filmad tõmbusid kokku, kogu ta nägu tarretas sügawates mõtetes, nagu näeks ta waimufilm enese ees ebahariliku pilti.

„Ho, mis kuiff Teil on?“ küsis Blaisdell.

„Teie köif,“ jatkas Blue, „tunnete Greaves'i poodi. Ja et afendel on puuluugid, et walguft wälja näha pole? Noh, tahan kihla wedada, nii pea kui lähed pimedats, hakkab Jorthi salt pidutsjema. Nad joowad ja neil on walge ja afnad on kinni. Meie peale nad siis juba ei mõtle. Pood on nagu kindlus. Teda ei wõi süüdata. Ja et meie neile kallale mõistime tungida, see ei tule neile unes meele. Noh, nii pea kui on pime, hiilime sinna juure, juft Greaves'i poe wastu. Jäbeli jätame parem lamama, kus ta on, kuni mõitlus on mööda. Ehk tuleb meil teifigi matta. Me hiilime põõsaste wahel kuni Colemani õueni. Ja siin algab Jeani osa. Ta wõtab kirwe ja muidugi omad sõjariistad ja roomab indiaanlase wiisil Greaves'i poe tagatülje juure. . . . Jean, seda asja tuleb teha kawa lasti ja osawasti. Kuid ma usun, et see teile raske pole. Seal taga walitseb pillkane pimedus igauhele, kes afnast wälja waatab. Teil wõib aega olla, Jean, mõite üsna lähedale roomata. Noh, kui Teie ei mäleta, kuidas Greaves'i õu wälja näeb, kirjeldan seda lähidalt.“

Nenda sõnadega põlwitask Blue maha ja joonistas sõrmega Greaves'i küüni ja aia, ta-

gaufse afnaga ja näitas eriliselt auku kiwides alusmüüris, mis wiis keldri, kus Greaves hoibus puid ja muid asju, mida wõib wäljas pe-dada.

Jean, seda auku pean Teile täpselt näitama, ütles Blue; „kui mehed wälja jooksewad, mõite seal ennast peita. Ja kui jookseksite õue — ho, küll nad Teile selle eest tajufid. . . . Noh, kui olete hiilinud Greaves'i tagaukseni ja olete küllalt kaua oodanud, et seisuforruga kohaneda —, siis hakake jooksema ja lööge kirwega wastu afent. Te mõite kiire pilgu siisse heita, kui tahate. See wõib olla kasulik. Siis hüpe ja tugewalt kirwega wastu üft. Te astute kõrwale, et Teid mitte ei tabataks, kui mehed lasewad. Beate tugewa jõuga kirwest tarwitama. . . . Ho, ja nüüd astun mina wälja. Jorth ja ta inimesed on ehk teatawal määral mürast tagaukse juures huwitatud. Mille peale ilmum esufse juure — ja wanale Jorthile paugu pihta lasen.“

„Hm, on see köif?“ hüüdis Blaisdell.

„Arwan, et see on köif ja minu arwates wäga palju,“ wastas Blue kuuwalt. „Ja Jorth on wiht samal arwamisel.“

„Mis on meil teha?“

„Teil? — Te peate mu selga kaitsema,“ wastas, Blue ofustamatult. „Waadake, mu kawa lähed ainult selle peale wälja, et tappa wana Jorthi — ja wõib olla ta wendi. Ehk wõin ka

Queeni tabada. Kuid Jorthi tahan enesele kindlustada. Kõik muu oleneb asjaoludest. Ehk pääsen jälle kerge waemaga tulema. Ja siis võite teie, poisid, poe kuulidega üle külvata.

"Ho, Blue, amaldan lugupidamist Teie ajule, kuid see kawa ei meeldi mulle," seletas Blaisdell. "Tulemus oleneb väikesest asjaolust, millest iga üksik võib luhtuda."

Revolvrifangelane tegutses loomusunniliselt, vastas Blue. "Tunnen seda mängu paremini kui Teie. Mu kawalus õnnestub."

"Ja kui Greaves'i pood on riivis," ütles Blaisdell.

"Tal pole riivi."

"Kas teate seda kindlasti?"

"Jah, tean!"

"Kuramuse pärast, mees! Te riskeerite palju!"

Blue vastas sellele märkusele oli pill, mis ajas Blaisdellile were põskedesse. Nüüd alles mõistis ajunik täiel määral, et väike revolvrifangelane sarnast meeletu kawa esimest korda ei teostanud ning et tal polnud lootust või weendumust, et pääseb eluga, vaid et ta ainult tahtis jälgida oma ijaaraliku aumõistet.

"Blaisdell, kas pole Te Tehhases iialgi minust kuulnud?" küsis ta kumalt.

"Ho, ei, Blue, selle peale ma wanduda ei või," vastas ajunik wabandawal toonil. "Ja Jšbel oli alati saladuslik, kui oli jutt tema tutwusest Teiega."

"Mu nimi pole Blue."

"Oh! Mis on siis Teie nimi — kui tohin küsida?" vastas Blaisdell.

"King Fisher."

Wapustus, mis haaras Blaisdelli, andis end ka teistele tunda. Jean oli sügawalt imestunud ja ta ei wõinud kõiki tundeid mõistatada, mis tas liikujid, seisest film pilma wastu kuruksa mehega, keda Tehhases iialgi tuntud, — wäljatõugatuga, keda peeti ammu surnuks.

"Oleksin saladuse omale pidanud, kui mul oleks wäljawaadet pääseda eluga sellest Jšbelite ja Jorthide sõjast," ütles Blue. "Jšbel oli mu sõber. Ta päästis mind Tehhases rahwa omakohtu käest. Ja sellepärast pean oma kohuseks Jorthi surmata. Noh, oleksin teile wäga tänulik, — kui keegi teilt selle loo üle elab — et teaksite, kes ma olen ja mispärast ma Jšbelite pool wõitlesin. Seft see lori lammasest ja elatest — see lori Jorthist ja ta trobikonnast on mulle kaelan wastu meelt. Tean, et ka Jšbeli pool mitte kõik polnud puhas ja aus. Ja ma ei taha mitte, et inimesed minust tõendaks, et tapsin Jorthi, seft et ta oli loomawaras."

"Gumala eest, Blue, sellisteks kõnedeks on aeg hiline," ütles Blaisdell imestades. "Kuid

Te teate wist, millest räägite. . . Ma seda kuulda ei taha."

Sel filmapilgul astus Bill Jšbel rahulikult majja, liig hilja, et weel kuulda Blue seletust. Seda teadis Jean wäga hästi, seft kuna Blue ütles wiimaseid sõnu, oli ta kuulnud Billi raskeid saapaid kruusateel ukse ees. Kuid midagi Billi ilmes või wiisis, kuidas Blue pööras oma kõhna näo kõrwale, või tõstasjas, et Bill just sel erilisel filmapilgul tuppa astus, või kõik asjaolud kokku wõetud, näisid Jeanile salajasel põhjused uude pimedusse heitwat, mis olid tekitanud Jorthide ja Jšbelite sõja. Kas teadis Bill, mis teadis Blue? Ja sel segasel, tšbedal filmapilgul waatas Jean uksest wälja, üle lageda maantee kohani, kus lamas ta surnud isa, walgejuukseline ja tontlik päikese walguses.

"Te oleksite wõinud selle saladuse omale pidada, samuti oma õige nime," ütles ta süngelt. "See meid enam ei aita. . . kuid ma hindan Teie sõprust isa wastu ja olen walmis Teile Teie kawa teostamisel abiks olema."

"See Jean Jšbeli otsus näis kõigile Blaisdelli või teiste meeste protestidele ja põhjendustele piiri panemat. Blue kerge, sünge naeratus amaldas rahulolekut. Siis näis mehi haaramat imelik kirg. Nad läksid wälja, käisid ringi, luurasid; tulid jälle tagasi, rahutult ja süngelt. Jean arwas, et oli wist lugematuid kordi lastnud pilgul lennata isa traagilisele kujule maanteel. See waade süütas tuhat tunnet ta rinnas ja kõige tugewam oli neist kaastunne. Misjugu meilestus! Gaston Jšbel lamab kummuli külätänawa tolmus! Ta westi seljal paisisid wereplekid ja samuti ühel olal. Kuul oli taft läbi läinud. Nii tihti kui Jean nägi seda werd, pidi ta wõitlema metsikute, barbaarse te impulsside wastu.

Wahpeal kadusid õhtupoole tunnid ning küla nägi wälja, nagu oleks ta elanikkudest tühi. Jšegi koeri polnud tänawal näha. Jorth ja mõned ta inimestest astusid poe esiukselt wälja ja istusid trepile tihedas rühmas. Jga nende liigutus tõendas lootusrikkust ja eneseteadmust. Väikese loodumisel läksid nad poodi tagasi, sulgesid ukse ning afnalungid. Siis hüüdis Blaisdell Jšbeli partei sõõma ja jooma. Jeanil puudus sõõgiisu. Ja ka Blue, kes hoibus teistest eemale, ei paistnud sülla tahtwat.

Algas hämarus, tuli pimedus Pikkases pimeduses ei paistnud vähemalki walguist.

"Ho, usun, et on nüüd juba aeg," ütles Blue, ja sammus õue taha otja. Jean läks talle järele, püsis ja firwes käes. Tummalt järguesid teised. Blue pööras paremale poole ja marssis üle põldude, kuni nende ette ilmus tume puu-rida.

„Siin käänab maantee,“ ütles ta Jeanile. „Ja siin oleme Colemani õue taga . . . Ho, Jean! Palju õnne!“

Jean tundis, kuidas ta kätt tugewalt suruti, ja pimeduses nägi ta Blue filmade läiget. Jean ei osanud lafooniliselt Blue'le midagi sõnadega wastata, kuid ta raputas tema karedat, kõhna kätt ja ruttas siis pimedusse.

Niipea kui ta üksi jäi, täitis ülesanne, mis tal oli teha, teda ägeda, wärisewa teguhinnuga. See oli õige töö, milleks ta tundis enese olewat loodud. Tähtis töö, kuigi talle näis, nagu oleks Blue külmawereliselt hädaohtlikuma osa enesele wõtnud. Ja see cowboy, kel hallid niidid hõredas juukses, oli õigupoolest juur King Fisher! Jean imestas; ja kui ta Jorthi peale mõtles, läbistas teda wärin. Kümme — wiieteisikümme minuti järele langeb Jorth weriselt maha. Jean luges seda otsust tumedal, üksikul, tummal, painawal suweõöl.

Kiiresti astus ta edasi. Joostes läks ta üle maantee, ruttas edasi üle künlise maastiku, kus ta oli ka enne lõmat wiibinud, ja mõne minuti järele seisis ta raskesti hingates kogukonna aasul Greaves'i poe taga. Nõelpeen walgusjāde tungis läbi pimeduse. Jeani süda tuisatas. Jorthi jalk põletas suurt lampi mis rippus Greaves'i poe keskel. Jean teritas kõrwu. Waljud hääled ja kare naer tungisid õõ melankoolsesse waiikusesse. Blue instinktid (nagu ta seda nimetas) olid õhnud täitsa õiged. Gaston Isbéli surma pühitseti praasjwalt ja joobmiski.

Mõne hetke järele mõis Jean jälle wabamalt hingata. Nüüd pöördusid kõik ta wõimede ülesande juure, mis tal täita. Ta filmade ja kõrwade teramus näis kaswanawat. Ta liigutused olid hääletud. Nii jõudis ta wantrini, kus ta filmapilguks maha kükitas.

Maastik näis olewat tumefahwatu, läbi-paistmatu meedium, waewalt tõelikum kui painaw pimedus. Läbi selle õise pimeduse, mis oli läbi-paistmatu nagu pilw ja siiski imelikult selge, fāras kitsas, hele walguspunkt ja toonitas musta nelinurka — Greawesi poodi. Selle nelinurga kohal seisis õkste hall joon ja siis tuli must-sinine, walgete, külmade tähtedega tikitud taewas.

Rauguses hulus üksik koer. Oli selgelt kuulda mehe hääli, mõned sügawad ja tasased, teised waljud ja muretud, mõttetuse tühja häälekõlaga.

Jean kogus kõik jõud, kuni ta nägu ja kuulmine olid imelikis kooskõlas ta liigutuse paindumuse ja kergusega. Ta libises umbes kümme lühikest kiiret sammu edasi, ennekui peatas. Seda ala suutis ta teraw pilk tähele panna. Olesk poe ees seisnud wahipost, Jean oleks teda õigel ajal näinud. Ta nägi lattaeda, jõu-

dis selleni, astus õue, hiilis küüni sügawasse warju, kuni must nelinurk hallilt hāmarduma hakkas. Kiwi wärw õõjel. Jean maatas pimedusse. Selle halli müüri ees polnud ühtki inimlikku kogu — waid ainuke must täpp, nähtawasti auk alusmüüris. Walgusekiir tuli wäikest aknast ja paremal pool sellest seisis lai, must uks.

Jean libises edasi, tummalt ja hääletult. Siis peatas ta. Miski wahti polnud wäljas. Jean kuulis klaasi klirinat, tehhaslase lohakalt weniwat häälekõla ja tugewat jämedat häält — Jorthi häält. Kogu ta teha ajas enese õigeks ja kõik ta musliid wärisesid. Ta riimas hõõgus tuli, kuna külmad wärinad tal üle naha käisid. Oli tarwis hiiglasuurt jõupingutust, et weel tükk aega oodata, kuulata, urida, tunda, ennast kindlustada . . .

Kui Jean siis hüppas, wabanes nagu raudrõngas ta südame ümbert. Mõne kiire hüppega jõudis ta akna ja ukse wahele. Ta toetas püssi wastu kiwimüüri. Siis tõstis ta kirwe. Prah! Aknaluuk lõhes ja kukkus sissepoole pörandale. Kare. „Mis see tähendab?“ segas waiust.

Kogu jõuga lõi Jean raske kirwe ukse pihta. Selle alumine pool wärises. Hele walgus tungis läbi augu.

„Ettewaatus!“ hüüdis keegi waljusti. „Mad lõhuvad tagant!“

Jean lõi uuesti kirwe lõhkenud ukse pihta. Krah. Ukse sillud lendasid tuppa.

„Neil on kirwed,“ hüüdis teine hääle karedalt. „Lükake poeleti ukse ette.“

„Ei!“ müristas kaskiw hääle, millest siiski kõlasis hirm ja kartus. „Laske neil sisse tulla. Sõidke rewolwrid walmis ja otsige kaitset!“

„Mad ei tule sisse,“ oli kare wastus. „Mad lasewad pimedusest.“

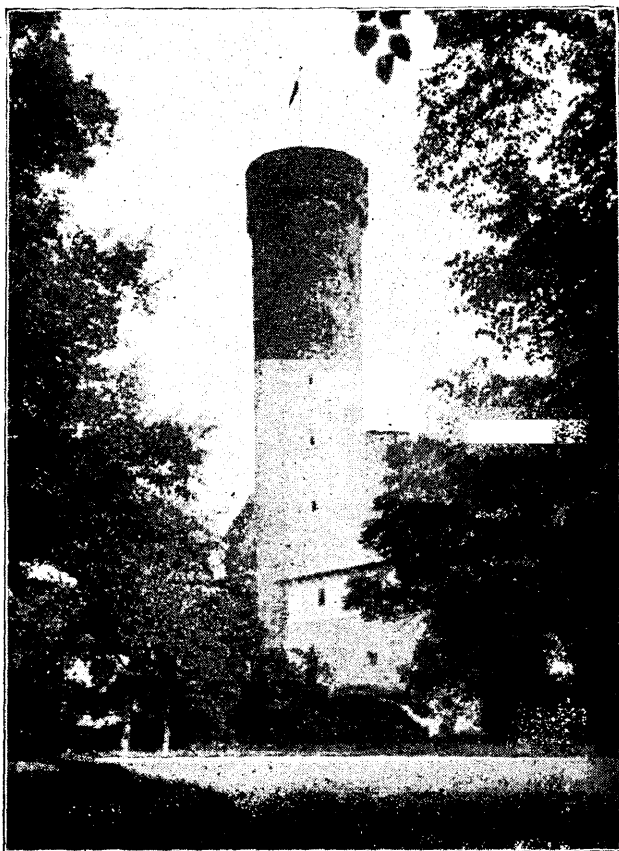
„Kustutage lamp!“

Jeani kolmas raske hoop purustas osa ülemisest ukselt kisa ja wanded segunesid lārmiga, mida tekitas pinkide lõhistamine. Seda segadust näis jaotawat ja waigistawat kõle hüüd, hirmsa tähenduslega hüüd. Jeani tõstetud kääwars langes alla — kirwes kukkus maha ja ta haaras püssi.

„Urgu ennast keegi liigutagu!“

„Nagu teraspits lõikas see hääle waiust. Jean maatas kiiresti uksepraost sisse. Jorth seisis oma meeste ees, kübarata ja kuweta, üks kääwars wälja sirutatud ja tume profiil wäike mehe poole pööratud, kes seisis ukse lähel. See mees oli Blue. Jeanil aitas ainuast kiirest pilgust Blue näole, ta sihtimatele, wäledatele rewolwriitele, et mõista, mispärast ta oli walinud selle mõtte.

„Kes Te olete?“ hüüdis Jorth.

H. Malm. Pikk Hermann.

„Arwan, et olin Jsbeli parem käsi,“ tuli pillaw vastus. „Mind tunti lord Tehhases õige hästi . . . King Fisher!“

Kimi oli surma ennuštajaks. Jorth tundis rõõmli ara, ja teadis, mis saatus teda ootas. Ta nägu muutus lambivalgel rohelt kahwatuks. Ta väljasirutatud käsi hakkas wärisedes langema.

Ja nüüd: Blue pahem rewolwer näis tufatawat, heitis punase leegi ja lõhkes tumeda mürtfuga. Mitu rasket pauku sulasid ainsaks pauguks. Jorthi käsi langes jõuetult alla, ta rewolwer lendas kõrwale ja ta keha wajus kokku. Nagu wigastatud tiivad liikusid ta käed ja kobasid kõhtu. Siis hakkas ta kõikumama, imelikult tarretu nägu mõrtsuka poole pööratud, kuni ta maha langes.

Ta tuffumine kattesas waituse. Jsegi Blue, see rewolwritangelane, oli peatanud, et Jorthi ta wiimasel surmafekundil waadelda. Jorthi pooldajad tõmbasid rewolwrid ja hakkasid lastma. Jean nägi, et Blue rewolwer langetas hiiglasuure mehe, kes Jorthi surmtehale tuitus. Siis

kiskus Jean kiirelt nagu möte, mis tas liikus, püüsi õla najale ja lastis suure lambi pihta. See purunes ereda leegitfuga ja langes mürtfudes alla. Järgnes pimedus — tühi raske kõike warjaw pimedus Siis tuffatasid punased walgud läbi pimeduse. Poes algas kisa, kára, wandumine ja kofsid paugud. Jean pistis püüsi otja läbi ukse ja hakkas lastma kuni padrunid otjas olid. Siis mõttis ta kumelaengulise rewolwri ja lastis sellegi tühjaks. Mürtsem kogupant maja esiküljelt teatas Jeanile, et seltsimehed olid alustanud wõitlust. Kuulid lendasid uksest sisse. Jean jooksis ruttu ümber murga, pööras pahemale, ja kui ta majast mööda jõudis nägi ta tänawa keskel punaseid wälke sähwiwat. Blaisdell ja teised lastsid ukse pihta. Jean laadis kiirest-püüsi. Siis jooksis ta üle tänawa, et seltsimeeste seljataha minna. Nad olid lastmise lõpetanud. Jean nägi tumedaid kofsid enesele vastu ruttawat.

„Hollo, Blaisdell,“ hüüdis ta hoiatuselt.

„Teie, Jean?“ wastas asunit ta ees.

„Ho, meie Teie pärast hirmu ei tunnud.“

„Blue?“ küsis Jean terawalt.

„Wäite, tume kogu läheneb Jeanile.“

„Holla, kuidaskäsi käib, Jean?“ ütles Blue kuitwalt. „Te tegite oma aja hästi. Mind tuleb weidi sibuda, kuid haaw pole raske.“

„Colmar on tabatud,“ hüüdis Gordoni hääl mõned meetrit kaugemal. „Mida?“

„Jean jooksis Gordoni juure, et temaga koos wankumat Colmeri toetada.“

„Kas olete raskesti haawatud?“ küsis Jean kartlikult.

Moore mehe pea kõikus ja langes siis alla. Ta hingas raskesti, ja ei wastanud. Nad pidid teda peaaegu kandma.

„Edasi, inimesed!“ hüüdis Blaisdell, pöörates teiste poole, kes ifka weel lastsid. Weid jäetakse rahule . . . Friedrichs ja Bill, aidake mul wana surmteha otsida. Ta on siin läheduses.“

Weidi edasi komistasid otsijad surnud Gaston Jsbeli üle. Nad tõffsid ta üles ja järgnesid Jeanile ja Gardonile, kes toetasid haawatud Colmerit. Jean waatas tagasi ja nägi, kuidas Blue neile järele tuitus. Oli liig pime, et midagi lähemat näha; siiski oli Jeanil mulje, et Blue palju tõffsemalt on haawatud, kui ta ise tunnistas. Tee Meekeri majani polnud kauge kuid Jeanil oli tunne, et nad palju aega kulutasid, enne kui jõudsid kohale. Colmer näis 'weidi' tugewam. Kui nad Mee-

teri õue astusid, oli Blue kurnis kaugele maha jäänud.

„Kuidas käib Teie käsi, Blue?“ hüüdis Blaisdell murelikult.

„Ho, mul on igatahes saapad jalas,“ vastas Blue karedalt.

Ta wankus õue, langes rohule ja sirutas pikaks.

„Mees, Te olete raskesti haawatud!“ hüüdis Blaisdell. Teised peatasid aeglaselt marjisi ja sõnatus nõusolekus lastsid nad Jsbeli furnukeha maha. Siis põlmitas Blaisdell Blue kõrwale maha. Jean jättis Colmeri eest hoolitsemise Gordoni hooleks ja ruttas juure, kummardas alla ja waatas Blue süngesse näkku.

„Ei ma pole haawatud,“ ütles Blue märksa nõrgemal häälel. „Olen — mõks! . . . See oli Queen! . . . Te kuulsite mind kõik — Queen oli ainus mees selles trobikonnas, ma teadsin seda . . . Olesin wõinud ta tappa . . . Kuid ma — ajasin taga — see Jorthi ja ta wendasi . . .“

Siin katkes Blue hääle.

„Hol!“ hüüdis Blaisdell.

„Imelik oli — Jorthi nagu — kui ütlesin — King Fisher,“ sosistas Blue.

„Ja weel imelikum — kui ma ta lastsin. . . Kuid — see — oli — Queen —“

Ta sosin furi.

„Blue!“ hüüdis Blaisdell terawasti. Et ta wastust ei saanud, kummardas ta tähtede walgulsel sügawamini alla ja pani käe mehe rinnale.

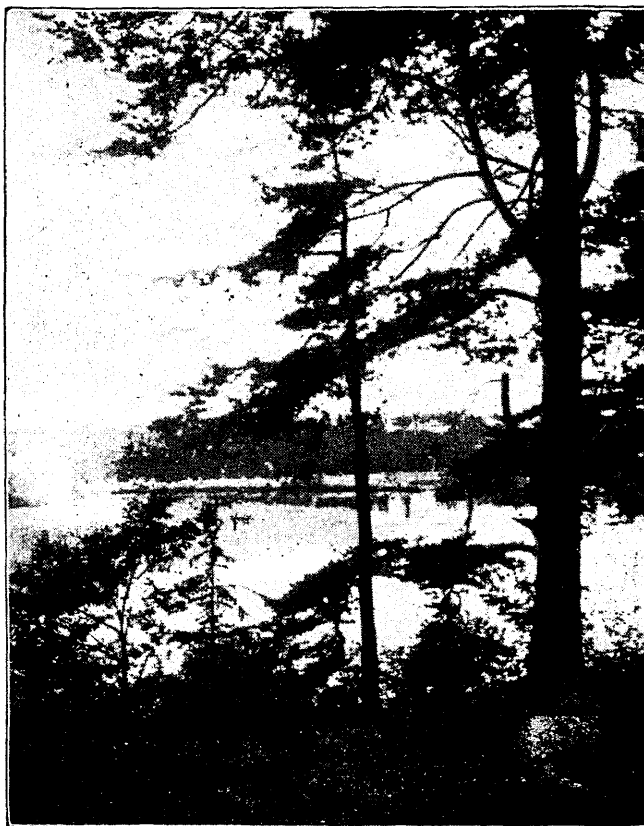
„Ah, ta on surnud. . . Oli ta tõesti wana King Fisher Tehhaseist? Keegi poleks seda uskunud . . . Aga kui ta Jorthid tappis, siis ma selles enam ei kahtle!“

R ü m n e s p e a t ü k k.

Raks nädalat metsa-üffildust olid Ellen Jorthi peale awalbanud iseäraliku mõju.

Suunituu lõpul olid ta isa ja ta mõlemad onud Daggsi, Colteri ja kuue teise mehega minema ratjutanud, kõik sõjariistus, mõned tufased ja joobnud, teised wihased ja waljud, aimates wõitlust. Ellen ei saanud mingisuguseid kärke. Ta isa unustas temaga Jumalaga jätta wõi oli sellest meelega hoidnud. Meeste sünges ettewõtte oli nende näojoontesse kirjutatud.

Nad olid lahkunud, ja kuigi Ellen lahutust walusalt tundis, tõi see talle siiski teatava kergenduse. Ta oli kuulnud mehi nii tihti kiitawat, et ta enam oieti ei tahtnud uskudagi Jorthide ja Jsbelite suurt sõda. Haukuvad koerad ei hammusta. Mõlemal pool sai mõni

H. M a l m. Pirita maastik.

raskesti haawata wõi ifegi surma ja siis kestis maen nagu emegi — tähja klatshiga. Mitmed ta warematest muljetest olid kahwatanud. Nii kiire ja nii ühesoobne oli olnud asjade areng, et pidi päewast päewa uusi muutusi jälgima. Wõsel wihkas ta ifeenasti ja kui koitma hakkas, tõusis ta lauldes.

Jorth oli Mehhiho naise ja Antonio maha jätanud. Ellen nägi mõlemaid aimult sõõgiaegadel ja tihti ka siis mitte, sest ta külastas sagedasti wana John Sprague'i wõi tuli alles hilja koju enesele süüa teetma.

Sprague'i majani polnud palju maad ja seftsaadid, kui Ellen enam kinnil ei ratjutanud, läks ta jala. Hobune oli harjunud teri saama ja tuli igal hommikul hirnudes farmile. Ellen oli enesele töötanud hobust mitte jial enam toita ja oli teinud selle Antonio ülesandeks. Ühel hommikul aga puudus Antonio. Ta toitis hobust ise. Kui ta käe hobuse seljale pani, ja hobune oma nina ta õla wastu hõõrus, polnud ta enam kinnil, et ta seda kinnil wihkas.

„Mispärast peaksin seda tegema?“ küsis ta „Mis võib hobune parata, et ta ühele — ühele —“ Ellen oli nüüd ühes asjas kindel: et üfsildus talle ikka armsamaks muutus.

Ruttu kadus päew metsa üfsilduses, kuid ta jättis tunde lõpmatust, möödunud ajast. Ellen elas täitsa oma mõtetes. Alati oli hommik hele, päikesepaisteline, armas, lõhnaw ja kirju ja hea meeleolu unistaw, mõtlew. Ja alati, sama kindlalt kui kadus aeg, tungisid mõtted ta pähe ja mõtted töid mälestuse ja mälestus tõi häbi ja häbi tõi mõitluse. Öhtu öhtu järele tuli ta asundusse tagasi, pahas tujus, wilets ja wäsinud. Kuid ta ei loobunud mõitlemisest.

Siis tulid juulikuu tormid ja metsapind, mis oli olnud kuim, pruun ja tolnuine, muutus nagu nõiduse wälk Roheline mureu haljendas, lilled õitfesiid ja orgudes kiikusiid sonajala rühmad tuules ning kummardasiid armsasti ambrawärwiltse wee kohale. Ellen õtjis neid jahedaid orgusiid, neid mändadega piiratud, mättaga kaetud peiduurkaid, kus ojad wulifesiid ja kus metsloomad joomas käisiid. Ta rändas üksi ringi, kuid ta seltsiks olid haawad ja wäitfeste koskede muusika. Oletas ta alati wõinud elada selles üfsilduses, ilma iialgi asundusse tagasi pööramata, ta oletas unustanud kõik ja oletas olnud õnnelik.

Ta armastas tormi. Umbrus oli weewaene maa ja ta oli juba aastaid terwitamud walgeid pilwi, mis tulid edelast. Nad purjetafiid tumedates, tihedates hullades, et moodustada lõpüks juure, tulipunase, wihase maasi, mis näis seifatawat mäe serwal ja mis lõhkes wälkudeks ja wihmawalinguteks. Harwa löi wälk asunduse läheduses sisse, kuid Rimil polnud iialgi äitfist, mis poleks nurrdnud mõned ainnad. Nõitfese ajal hoidusiid lambakarjased metsast. Kartus wälgu eest oli maaelanikkudele külge sündinud; Ellenit aga ei hirmutauud särawalt walged tulekired, paukum würistamine, kohaw lärm Rimi kaljuseinte wahel. Nõitfse rahustas ta tormi rinnas.

Suweepäewad muutusiid nädalateks ja ikka kaugemale kandfiid nad Elleni üfsilduse tiibadel, kuni ta mina, keda ta oli wihanud, kaugesse minewikku jäi. Ja alati, kui süinge mälestus rahu segas, wõitfles ta, kuni maenuft jagu jäi. Kuid isegi ta wõitlused muutusiid unenägudeks. Kui paratamatu tagasiwaade kutsus esile Jean Isbel ja ta armastuse ja Elleni enese ara waleitfufe, läbitas teda wärin ja ta pani käe südamele, loobus enese kaitsfemisest ja hakkas ebamääraselt unistama. Puhas ja terwendam mets oma sofiistawate tuultega ja waldawa üfsildusega seifis Elleni ja musta lambafarni, jelle kodu karikatüüri, wahel; ja ta tungis ka

ta mõlema Mina wahel, selle, milleks elu ta oli teinud, ja teise wahel, mida ta waewalt weel tundis, — unistaw, romantiline Mina, mis elas elu fantaasias nagu seda Ellen armastas.

Tuli hommik, mis tõi Ellenile imelikute teate, teate, mis unenäos loodud, muutus tõelikkuseks kulbse päitfese särawas läitfeks, walgete pilwede lennus läbi sinise taewaruumi, tuule pühalikus muusikas mändades, metslindude tiisäs, pöödra uhkes hüüdes. See polnud harilik pilw, mida niimiift kuulutati Midagipidi sündima, Ellen aimas seda. Ta tundis seda. Ja ta wäriises. Ellen Fort ile ei juhtunud midagi ilusat, lootusrikast, imelist. Ta oli sündinud õnnetuks, kannatuks, et saaks unustatud ja furra ütsifult. Kuid kogu loobus ümberringi oli nagu suurepäranne etteheide ta haiglasele tujule. Ka temas elas waim, mis hingestas päitfese särawat ambrawalguft. Jah, ta elas ja midagi oli temas tingewam kui kõik mõtted.

Ellen läks oma maja ukse juurde, laotas käed laiali, tahtis hommiku nimetud särawuft terwitada. Aga tuttam hääl segas ta waimustust.

„Ho, tüdruk, näen heameelega, et olete õnnelik ja wõtku mind tont, et pidin siia tulema. Seit ma olin kaks päewa Grass Valley ja mul on palju uudiseid.“

Wana John Spragu'e seifis ta ees naeratusfega, mis ei wõinud täitfifult warjata ta murelikku ilmet.

„Oh, onu John! Te ehmatate mind!“ hüüdis Ellen, olles äkki jälle tõelikkuses. Ja ta ütfas aeglaselt: „Grass Valley! uudiseid?“

Ta sirutas palumalt wälja käe, mille Sprague kiiresti pihku wõitfis, nagu tahaks ta neint julgustada.

„Jah, ja mitte eritfifelt pahu, mis puutub Forthidesse,“ wastas wanamees. „Õimene kofkupõrge Forthide ja Isbelite wahel on juba mööda.“

„Mii,“ kuulis Ellen oma häält wastawat. Mis tähendas see walelik rahu, kuna ta süda näis kinni wajarana koputawat. Õimene wõitlus — Forthidele mitte halb! Mii siis halb Isbelitele. Nõitfeline, külm waitus waldas ta meelt.

„Täna wõime wäljas istuda,“ ütles Sprague. „Plus ja päitfepaisteline hommik. Ah — olen hingetu. Pole harjunud käimisega. Ja lahkusin Grass Valleyft õõsel, hilja õõsel.“

Ellen katkestas teda, ta hääl oli waitsem ja sügawam.

„Kes — kes on langenud?“

„Guy Isbel ja Bill Jacobs Isbelite poolt, Daggs, Craig ja Greaves Teie pool,“ seletas Sprague teatawa kartliku hirmuga.

„Ah!“ ohkas Ellen ja langes poolenisti kergendatult, poolenisti murelikult blokkimaja seinale najale. Sprague istus ta kõrvale puutüvele, pööras talle näo, ning hakkas taise wiwitama häälega jutustama eilse päewa sündmuse — — —

„ . . . Ho, ja nüüd tuleb kõige imelikum lugu. Greaves polnud surunud. Nad tõid ta poodi ja siis tuli Ted Meeker ta juure; ja Greaves ärtas jälle ja hakkas jutustama. Ta ütles, et oli istunud pimedas, aegajalt Jsbeli blokkimaja pihta lastes, ja siis kuulis ta rohus jahinat. Kuid emekui ta võis ringi waadata, rippus tal midagi kaelas; ta mõtles algul, et see oli Grizzilykaru, kuid see oli inimene. See inimene rebis ta maha, tasjis ta kraami ja karjus talle kõrwa: „Kats korda nuga, Greaves..“ Üksford Ellen Jorthi eest ja teineford Gaston Jsbeli eest! . . . Ja see oli kõik, mida Greaves mäletas. Kui ta oli loo jutustanud, juri ta. Wäga raskesti surma. Jsbeli noa teine piste oli läinud läbi keha . . . Ja mõned trobikonnast kuulsid pealt, kui Greaves jutustas, ja muidugi imestajid nad, mispärast Jean Jssel ütles, „üksford Ellen Jorthi eest“ . . . Keegi mäletas, et Greaves oli määrinud Teie head nime. Ja nii teadsid nad küllalt. Muidugi järgnes lõpmatu jutt. Kui Jim Bruce sisse astus, naersid mõned mehed ta wälja, ütlesid, et teda ootab Jean Jsbeli noa kolmas piste. Bruce oli poolpurjus ja hakkas wanduma ja märatsema, et Jean Jssel olla ta neuuse armumud . . . Noh, nagu õnnetuseks tulid veel mõned poisid tuppja ja hakkasid Ted Meekerilt teateid pärima. Ta jõudis parajasti kohani, kus nimetas Teie nime, ja seal astus Teie isa sisse! . . . Ja siis tuli üles tunnistada — mis Jean ütelnud ja teinud — ja mispärast. Ja et Jim Bruce ühes Greavesiga Teid on laimanud!“

Sprague peatas ja nuris Ellenit terawate pilkudega.

„Oh! Ja mis ütles isa?“ sosistas neiu.

„Ta ütles: „Jumala eest! On olemas Jssel, kes on mees!“ Ja ta lastis Bruce'i maha ning haawas Meekerit. Nad wistajid Meekeri wälja ja ta roomas naabrimajja; seal nägi teda Gvarts.“

„Ellen tundis, kuidas Sprague'i kare ja ometi sõbralik käsi teda ettewaatlikult raputas.“

„Ja nüüd, mida Te arwate Jean Jsbelist?“ küsis ta.

Kõrge hiiglamüür näis Elleni mõtteid peatawat. Hall müür. See müür ta peaaegu tuli ikka lähemale.

„Ütlen Teile, Ellen Jorth,“ jatkas wana-meis, „et Jean Jssel Teid armastab ja ta juub Teie puhutuse.“

„Ei!“ kogeles Ellen. „Ei! Wõimatu!“

„Ho, kui kõik nii kindel oleks!“

„Oh, onu John, ta ei wõi seda uskuda!“

„Muidugi usub ta seda. Te olete puhas olemus, Ellen, ja ta teab seda, ta teab seda..“ Misjugu näjakas asi! Waene mees! Armastab Teid südamest ja peab Teie inimeste wastu wõitlemal. Jah, Teie isal oli õigus: Jssel on mees . . .“

Sprague silitas Elleni pead ja tõusis minetule. „Eh! lõpetab see wõitlus kogu õnnetuse. Ei tohi enne üle silla minna, kui juures ollaksel! . . . Pean nüüd koju minema; mul polnud aega hobueesleid koormast wabastada. Tulge warsti mu juure . . . Ja ärge mõtelge liig halmasti Ellen Jorth, mitte liig halmasti sellest Jean Jsbelist!“

Sprague kaugenes; Ellen ei näinud ega kuulnud midagi. Ta istus täitsa liikumatult ja ometi oli tal imelik tundmus, nagu tõstaks teda nägematu wägew jõud. See polnud liigutus, mida tuntakse inees. Ta tõsteti üles, kuna ta keha näis olemat liikumatu kui kivi. Kui ta weri jälle kiiresti liikuma hakkas, haaras teda wastupanematu impuls läbi õhuruumi rutata, põgeneda, tõtata, joosta, joosta, joosta.

Ja sel filmapilgul hirmus kimmel, kes tuli aasalt. Ellen kargas püsti, jooksis talle wastu, kuid ta jalad näisid kornistawat. Ta kaisutas hobust ja peitis oma kuuma näo hobuse lalka, wõttes looma kaela ümber mõlemi käega kinni. Siis jooksis ta sama tormiliselt sadula ja riistade järele ja kandis raskuse nii kergesti nagu oleks see tühi kott. Tugewate, usinate kätega pani ta hobusele sadula selga. Talle ei tulnud meelegi, et ta polnud riietatud ratsajõiduks. Kiiresti kargas ta sadulasse. Ja hobune, aimate ta tuju, tormas tugewate, wabade sammudega minema.

Õit, liikumine, tunded polnud veel kõik, mida ta wajas. Ta wajas üfsildust, metsa tühja sanmastikku, üfsiku, metjiku maastiku kilomeetreid. Kimmel jooksis rütmilises traawis mäest üles. Tuul puhus Elleni palawasse näkku. Haawaoksid piitsutasid ta palgeid, torlaw walu tegi talle head. Mürisew kõu wapustas rasket õhku. Üle oru roheline maastiku kuhjusid pilwed, mis muutusid ikka tumedamaks ja tumedamaks. Hobune traawis madalmaal, hüpapas üle ojade, astus ettewaatlikult kaljusel pinnal ja jalutas aeglaselt üles mäkke. Ellen lastis ratsutid lonti. Ta käed ei saanud puhata. Nad olid kord rinnal, kord silitasid nad walgeid haabu, rebisid tammelehti, kogusid pruune kadakamarju ja pöörasid jälle südame juure tagasi. Südame juure, mis tahtis lõhkeda.

Kimmel jõudis metsani. Kuidas juured,

Mudilaste kewadised toimingud.

pruunrohelistes männad ofi ta üle näisid pae-
nutawat, kaitšwalt, arusaadawalt! Sinise taewa
täpid paisisid puude wahelt. Suured, walged
pilwed purjetasid Elleniga, läbi lehestiku säras
tuldu päikesewalgus, millest jähwasid langewad
männindelad. Tema ees, metsjamaastiku kohal,
kajasid kinni serwadel raske äikesemürtjud.

Tahtis ta selle sõiduga enese eest põgeneda?
Sest ükski samm, mis hobune tegi, polnud ta
meele järele, kuni see lõpuks üle kiltmaa nelja
hüppama hakkas. Siis tulid kuiva tuule surwe,
raske männilõhn, säravad wärwid, pruun, ro-
heline, kuld ja sinine, pehmed, rütmilised kabja-
löögid, tugew hobune ta all, männitofste piit-
jutamine — kõik need tunded näisid filmapi-
guks lämmatawat kaswawat moolu ta südames.

Tammikud ja haavametsjad, männi- ja kuu-
semetsjad kihutasid taist mööda, nagu sõidaks ta
tuulega; ja tema ees, läbi metsa, hiilgas Lonto-
oru hiiqlasuurus, tumestatud punastest ja hõbe-
dastest pilwedest, warjatud hallist äikesetormist
ja läänepool walguistatud kuldsest taewaribast.

Ta oli otsekohe kinnile sõitnud, kohale, kus
ta tol unustamatul päewal Jean Tšbeli oli
luuranud. Ta ratsutas kaljurahnule männipad-
riku taga ja waatas waatemängu, mis oli nii
waldaw, et ta rahutud käed rinnale puhkama jäid.

Taewa, pilwede ja maie kuristiku ilm il-
mutas end tormieelses suuruses. Oh! oli sum-
bunud ja tuulewaitne ja tas tundus see põle-
nud puu imelik lõhn, mis tuleb walgust taba-
tud tüwedeft. Paar raske wihmapisika lange-
sid pilwestiku õhufeselt, hallilt serwalt. Ühe
oli idapool, seal seisid must pilw, nagu kinni
kleepunud kinni jakkide külge, ja paisisid pikad.

udused wihmaloorid, mis woo-
lasid kuristikku. Wihma kaja
kolas nagu kofekohin. Siis jäh-
wis mustast pilwest sinakas-
walge, sakiline wälk. Ivi siise
kõrwa lukuistawa müraga, mis
wapustas kaljuseinu Elleni jal-
gade all. Taewas näis lõhkemat
mürisewa mõirgamisega ning
sules end siis wägewa mühaga.
Tšdapoole kaugenese tume mürin.
Wihma woolas uputusena.

Tõunas oli panoraami pu-
nasesse mähitud mäeahelitte,
orqusi ja mäeahelitte. Ja kõige
selle kohal oli wihast, tume-
date, madalalt rippuwate pil-
wede balbahiin, kauge nagu
filmapiir, udune ja wäämlitkol-
lane. Ja kuna Ellen waatles-
jeda näitemängu, käed surutud
rinnale, fergenduse tumega selle

tormika, sügawa otjatuse ees, mis sarnanes ta
hingele, tungis punase pilwe tagant läänes päike
esile ja kattis ilma kuldse säraga.

„Mulle!“ hüüdis Ellen. „Mu meel — mu
süda — mu hing Oh, ma tean! Tean seda
nütüd! Armastan teda — armastan teda
— armastan teda!“

Ta kirjendas selle sõna elementide seffa.

„Oh, armastan Jean Tšbeli — ja mu süda
tahab lõhkeda!“

Ta fire wägewus oli nagu päikese loitem
hõõgumine. Selle ees taganes kõik muu ja muu-
tus wäikseks. Tõe äkilisus tumestas ta pilgu.
Kuid ta nägi weel küllalt selgesti, et roomata
läbi männipadriku, läbi kuwade ofste, üle lõh-
nawate nõeltemaiba peidupaika, kus ta oli kord
luuranud Jean Tšbelit. Ja siin lamas ta tüll
aega kummuli, ta käed surusid end nõeltesse, ta
surus rinna wastu maad, lamas roidumult ja
wäsinult. Kuid ta elujõud ärkas uuesti. Nõrkus
möödus ja ta ärkas oma armastuse äratundmisele

Kuid algul polnud see inimese arusaamine.
See oli uus, meeleline elu, elementaarne, pri-
mitiivne, pärandatud instinktide wabastus, mille
üle Ellenil oli sama wähe wõimu, kui päikese-
paiste üle. Kui ta üldse mõtles, siis oli see tahe
end peita maad wastu, roheline padriku alla,
looduse rüppe. Ta tuli looduse juure, otsides
teadmatult oma ema. Ja armastus tungis ta
hingele sügawustest nagu selge wee woolaw allik,
mis on kaua maa all uinunud ja lõpuks sealt
esile tungib.

Neglaajelt kadus tarretus ta kehast; ta must-
lid nõrkesisid, ta pööras ümber ja lehestiku kuld-
sed warjud langesid ta näole. (Särgneb.)

Wennad.

Daani kirjanik W. Bergföe.

5

Raskemaks, rõhuvamaks muutus õht täide-
tud ruumis, teravamaks ja läbitungivamaks
lõhn kuuseokstelt, mis pargadena seinu täitsid,
ja waljumaks ning rahutumaks läksid jutud mur-
kades, aga õpetaja ei tulnud. Kuldne päikesep-
plekk, mis esiti puusärgi jalgotfas mängis, seis-
is nüüd lõhnawal pärjal, mis Guri põiminud;
ta tungis nüüd eesriide laiemaft wahest läbi ja
muutus soojaks, punaseks päikesekiireks, laiaks
walgusejõeks, milles wäikesed tolmukübemed nagu
wereliblekesed üles ja alla tantfifid.

„Ruhu kuraskile siis see õpetaja jääb?“ hüü-
dis üks wendadest. „Ega ta ometi jõkke ei kuf-
kunud?“

Seda kergesti wifatud oletust kuuldes käis
leinajatest kerge wärin läbi. Wanemad inimesed
ei olnud inglasi weel unustanud, teised olid
sellest kõiksugu jutte kuulnud, ja nagu löögi jä-
rele walitses toas surmawaitus, rõhuv sõnade
ja mõtete seisaf, mis seisfis koosolijatel kui luum-
painaja.

Wennad tundsid seda, ja wanem neist ütles
oma abitul, kiitlewal wiisil:

„Balun härrastelt wabandust; me ootame
Osloft weel üht riiginõunikku; võimalik, et ta
õpetaja juure läks emmast pika reisi järele pisut
kofutama.“

Oli, nagu oleksid need sõnad korruga kõik
tumedad warjud, mis õhus heljusid, eemale pu-
humud.

Riiginõunik! Taewas ja pörgul! Siis mui-
dugi juba wõis weel pisut oodata. Küll teati,
et Halward Sämundsen rikas oli ja ta puid ja
palle Drammenisse ja Oslofse saatis, aga et üks
riiginõunik, tõsine riiginõunik wastu wett kuni
Jõsnäsi tuli — seda ei olnud keegi enesele weel
uneski wõinud kujutleda!

Nagu kullutuli lewines see teade toaft ifegi
wälja aeda ja kõik ootasid riiginõunikku, õpetaja
oli unustatud ja warsti unus ifegi Halward
Sämundsen. Kõik wahtifid alla päitfesaras seis-
wasse orgu, kus must raudsild jõe kohal rippus
ja tee nagu helehall madu üles mäele lookles.

Äkki jooftis inestufesumin ataft läbi ja tun-
gis edasi, edasi, kuni ta wendade suureks häm-
mastufels tuppagi jõudis.

„Riiginõunik tuleb!“ wõlbi. „Ät orust!“

Ja tõesti: kus tee silla ligidal käänaft tegi,
tulid selgesti kolm meest wastu taewast nähta-
male. Piifkamisi tulid nad üle silla.

Õfmine oli õpetaja; teda wõidi ära tunda

riietufest; teine oli keegi laiaõlaline, mustasfe
riietunud mees, kes õpetajast peajao pikem; see
wõis olla ainult riiginõunik. Kolmas oli wäike,
loogas käin mees, talumehe moodi riides —
kaugemale nägijad arwasid, et ta peaaegu nagu
nagu Mägioja Hans wälja nägewat. Mis pa-
gan otfis see wanamees Halward Sämundseni
matustel?

Mehed sammufid üle silla, kadufid helero-
helisse kofemetfa, tulid sealt jälle päikesepait-
lilele teele ja kadufid uuesti. Aga mida lähe-
male nad jõudfid, seda enam selgus, et nad pol-
nud efsinud. Tulijad olid tõesti õpetaja ja Mä-
gioja Hans. Aga kes wõis küll olla see hiiglane
nende wahel, hiiglane, kes kandis peent kalewi-
ülifonda, kõrget kübarat ja heleblondi täisha-
bet ja kel oli nii tugew härjakaef? Kas nii nägi
wälja mõni riiginõunik?

Toastki oli tulijaid nähtud ja lähemalfeis-

E. Kuntze, Torgaust. „Päikesepaisteline noorus“
Pildistatud Voigtländeri Berghel kaameraga.

jad lükkasid ja mükkasid üksteist, et saaks paremini näha. Selle juures rebenes üks mustadeist leinaeesriietest ja päikesekiired, mis seni waib wargelt julgesid tuppä pugeada, langesid nüüd täie punata säraga puusfärgile, nii et menad käsi filma ees hoidsid, nii here oli päikesewalguse waheldus.

Mõned naised püüdsid teiste wahelt läbi tungida ja eesriiet jälle kinni panna, aga selle juures lükkati paar künnalt puusfärgi peatsis ümber; kuufoksjad mõtsid tuld ja üldise segaduse puhul tungisid naised jälle tagasi.

Samal hetkel tumenes ufseawaus ja kolm tulijat astusid tuppä, esimesena õpetaja, siis hiiglane, wiimaks Mägioja Hans, kes pelglikult nurka puges. Õpetaja näis olewat väga erutatud, mis aga mõis tulla ka wäsitawasti mäletulekust. Kui ta puusfärgi jalutji juure astus, pööras ta riiginõuniku poole ja teda kuuldi jostawat :

"Seda ma ei wõi, see on wõimatu. Teie nõuate minult liig palju!"

"Mina ei nõua muud kui tötti!" wastas hiiglane ja pani jala trepile, just õpetaja taha.

"Mispärast haurahu eksitada? Ütlen Teile ju, et tõendus puudub!"

"Minge, õpetaja, ja tehke, mis Teile amet Teilt nõuab," ütles hiiglane. Siis lastus ta seljaga seinä najale ja pani käed ristamisi rinnale.

Kõigi filmad peatusid mõõra rasfel, tugewal kujuk, kes ilma kedagi teretamata nagu kiwi-jammas seinä ääres seisjis ja oma terawate filmadega üffijilmil puusfärgile wahtis.

Kas oli see mõni riiginõunik?

Wõimatu!

Mis ühijt mõis olla ühel riiginõunikul, keda aastad ja aastatepikkune töö koormasid, selle jämedakondise, laiaõlalise mehega, kelle blondpea kõigist teistest üle ulatas?

Ja ometi, mis puutus kehahoidu ja riietust, mõis ta riiginõunik olla. Midagi imelikku peitus temas, midagi mõõrasti, ülla. Ta riided olid lihtsad, aga nad istusid ta seljas nagu walatud; kogu nende mood lastis oletada wälismaalast. Mustad pükisid ja must, kaelani kinninõõbitud kuub olid filmatorikawalt peened ja kõrge kaabu laia ääreaga andis temale peaaegu mõne anglikaani jutlustaja wälimuse, millele ka ta tõsine nagu wastas. Ohteid ta ei kannud, tal polnud kindaidki, aga ta käed olid sama walged kui ta pefu. Nõõpaukus seisjis tal finililekimbuks, mis kõwasti kõhnas ja peaaegu ordenina filma paistis.

Õpetaja astus puusfärgi ette, pani käed kofku, pilgutab, sest et päike talle näkku paistis, filmi ja algas:

"Andke igale, mis temale wõlgnete. Kui wõlgnete raha, andke raha, kui wõlgnete au, andke au, ja kui wõlgnete õigust, andke õigus!"

"Jah, õpetaja, nii peab see olema," ütles hiiglane ja pani käed rinnal kofku.

Õpetaja kahwatas ja kooliõpetaja, wäike, hartusjuustega mehike, tungis teiste wahelt mõõra ette, waatas üles tema poole ja ütles:

"Ma pean Teid paluma püha talitust mitte segada — ei sõnadega ega tegudega, wastasel puhul pean ma Teie siit wälja saatma!"

Hiiglane nõjatas selja uuesti seinale, nii et see wankus, ja waatas kummaliselt naeratahes alla wäikesele peale. Ühest nurgast kostis naerukõhin; kõster ruttas kõhe sinna kurjategijat waigistama.

"Jah," jattas õpetaja tõstetud häälega, "temale, kadumile, kelle puusfärgi ees me seisame, ei tarwitse ma enam raha anda; tema ei waja seda enam, nii wähe kui tal sellest elus puudus oli. Aga mis tahame siis temale anda, mu armsjad? Selle ilma warandusi? Oh ei, mu armsjad! Neid oli kadunud kuni elu lõpuni küluses! Neid ei tarwitse me temale anda, mu armsjad! Minult ühe ilusa puu tahame meie istutada tema kalmule, aupuu, sest au, au —"

Siin hakkas õpetaja äkki kogeleva. Kas tilitas teda päike wõi oli ta unustanud kõne, mille ta oma kauaaegse mänguseltfilise auks oli pähe õppinud? Ta kõhataks, wõttis taskurätiku, kõhis, puhastas nina, lühidalt, tarwitas kõiki õppinud kõneleja abinõusid, aga igakord, kui ta jälle alustada tahtis: "Mu, minu armsjad," oli tal, nagu oleks keegi ta kõri pigistanud ja teda kõnelemast takistanud.

Mõõras ei olnud peale selle õnnetu sõna kuulmisi liigutanud. Tema ei eksitanud õpetajat ei sõnadega ega tegudega. Minult ta filmad wiibisid üffijilmil õpetaja näol, ta terashallid, läbitungiwad ja ometi rahulikud filmad, mis õpetajale terve maailmataie põlgust näkku wiskasid ja teda sundisid pikku maha löõma. Ta seisjis poolenisti warjus, poolenisti punasest õhtupäikesest walgustatud. Tema tugew profiil, tugew habe ja lokiline juuks tulid wanemaile inimestele nii kummaliselt tuttawad ette, nagu oleksid nad teda kõrd juba näinud — ainult seda ei teatud, kus.

"Mu, minu armsjad," algas õpetaja uuesti.

"Loe Meieija palwe, õpetaja!" kostis nüüd hiiglase hää; see kõlas nagu kapteni hää, kes laemalael kästusid jagab.

Õpetaja tujatas ja kahwatas. Kooliõpetaja tegi enesele küünarnuffide abil teed, tungis mõõra juure, kõusis kikiwarbile ja hüüdis peene häälega:

„Balun õpetaja-härrat mitte ehitada! Muidu pean Teid siit vägivaldselt välja saatma!“

„See Meieisa palme, õpetaja!“ müristas mõõras veel kord, seekord sellise rõhuga, et väike kooliõpetaja tagurpidi pingile kukkus; isegi piiskop ei oleks võinud seda mõjuvamat ütelda.

Koosolijad said rahutuks; tõusis tasane sohin, pisteti pead kokku, aga keegi ei julenud wahela astuda: mõõra sõnad kõlasid, nagu oleks tal selleks õigus ja nagu tahaks ta oma õigust wistiski ka maksma panna.

Kooliõpetaja piilus õpetaja poole, wennas tõusid, näod punased. Õpetaja osutas kooliõpetajale juud pidada ja sohistas wendadele mõne sõna kõrw, misjärele need oma kohjadele tagasiläksid. Siis astus ta puusärgi päitfi, pani käed kokku ja ütles wärsjewa häälega:

„Siis tahame nüüd kadunu juures veel paluda Issanda oma palwet.“

„Amen!“ ütles mõõras ja lastis kübara alla wajuda.

Teised kõik tegid sedasama, ja Meieisa palme ajal walitses taas nii sügaw waikus, et isegi Mägioja kohin seal tundus ehitajana. Kui palme lõppes, näis õpetaja olemat kohmetu. Ta kõhatas mitu korda ja waatas tähendawalt wendade poole, need aga raputasid pead ja jäid istuma. Siis kuwatas õpetaja oma otsaest higi ja wiipas kooliõpetajat.

„Nüüd, enne kui kadunu põrmu pühitsetud mulda süngitame, tahame küsida, kas mõnel juuresolijal soow on kadunut veel näha, enne kui puusärgi kinni krumime ja ta maisjed jäänujed hauda mahutame.“

Surmawaikus.

Jälle kajas Mägioja kohin, kord kõwemini, kord tasamini, selle järele kuidas tuul ta kõrw kandis. Päike oli jõudnud metsaladwule ja seisis nagu weripunane kuul pilwepalistuse äärel. Ta kiired walgustasid mõõra teha.

„Subage, et mina Halward Sämundseni näen,“ ütles ta ja astus puusärgi ette.

Kooliõpetaja wiiwitas ja heitis õpetajale küsiva pilgu, see aga noogutas ohates, ja pikkamisi libises kaas puusärgilt.

St Aigner, St Peter'ist „Kalurite paadid De'maatsia sadamas.“
Pildistatud Voigtländeri Skoparige.

Sealt, kus naised istusid, kajas nõrk tiljatus — Guri oli langemud minestusse ja pidi saama välja nüüd.

Mõõrasti astus nüüd jammu tagasi; tema muidu nii rahulik näoilme ilmutas awalikku põlgust ja selleks oli tal põhjust. Sooja päikese käes lamab Halward walges, sabilises surm-särgis, käed rinnal.

Tema nägu oli veel punane ja tursunud; kõik toorus ja meeltest, mis elus ta oma olnud, seisis ta näol. Pooleldi awatud silmadest wahtisid suured silmanunad langude alt välja; nad ei olnud murtud, ja päikese kiired peegeldusid nendes. Suu oli tal pisut wiltu, pahem suunurk alla langemud, mis ta näole andis nii kohutawa ilme, nagu oleks surm ainult paha nali. Ka kokkupandud käed olid tal alles punakad; nad olid pisut lõtunud — Halward Sämundsen ei olnud neid iial tihti kokku pannud.

Mõõras lastis oma pilgu üle koosolijate libiseda — kõik näisid olemat õudusest halwastud. Siis astus ta surnu puusärgile lähemale, tõstis käe puusärgi kohale ja ütles sügawa, rahuliku häälega:

„Kõik waled, mida wõidakse osta raha ja waranduse eest, kuulete Teie kalmistul, ja mina sinna kaasa ei tule. Siin peate teie kuulma waid ühe sõna, kõesõna, mis peab tungima teie südamesse: Siin lamab mõrtsfukas! Minge nüüd ja matke ta maha!“

Need wähesed sõnad, mis kõnasid kui kuu,

Dr. J u r a k y, Freibergist (Sa). „Oitsew pajuoks“.
Uleswöte loodusest Voigtländeri Heliariga.

mõjusid kui wälk! Lähemalseisjad taganesid kartlikult, nii et puusärgi kaas prantjatades pörandale kuttus ja lilled igalepoole laiali lendasid.

Siis hüüdis keegi koosolijate keskel:

„See on õigel“

„Inimesed, kes usse lähedal seisid, ruttasid wälja. Minult õpetaja ei kaotanud meeletindlust; ta pööras wõõra poole ja ütles:

„Millise õigusega ütlete Teie seda? On Teil tunnistajaid?“

„Seal seisab minu tunnistaja!“ ütles wõõras ja osutas Mägioja Hansule; tema oli ka see olnud, kes enne „see on õigel“ ütles.

„Aga see on ainult üks tunnistaja,“ jatkas õpetaja juba tasamini. „Ja miks ei rääkimud ta, kui jelleks weel aeg oli?“

„Halward ahwardas ta elu,“ wastas wõõras. „Seda teate Teie sama hästi kui mina!“

„On waid üks tunnistaja,“ kordas õpetaja, „ja üksik wõib efsida. Wähemalt kaht tunnistajat on waja, ja Teil on waid üks. Teil pole vähemaltki õigust hauarahu efsitada ja kadunud häbiga katta.“

„Siis olgu Jumal minu tunnistaja!“ hüü-

dis wõõras ja tõstis käe. „Sul on õigus, õpetaja, minul on waid üks tunnistaja. Noh, hea küll, mina lähen ja teie ei näe mind iial enam. Minult Halward Sämundseniga on mul weel sõnake rääkida — parema meelega oleksin ma seda temale muidugi weel ta eluajal ütelnud.“

Õpetaja tegi tõrjuwa liigutuse, aga wõõras astus puusärgi jalutsi juure, pani oma käe raskesti surmu rinnale ja ütles häälega, mis kõigi kuuljate südamesse tungis:

„Halward Sämundsen Fosnäffil! Et kuule siis: Jial ei pea sa leidma rahu, ei iial oma hauas, nii tõesti kui ja minu nõrga wenna Gutmorm Solej salatigedalt ära tapsid!“

Kõrwaltoasti kajas kole karjatus.

„Ob!“ kiljatas nõrk hää.

„Ob! Ob Solej! Solej Ob!“ fosistati kõigis murkades.

Siis katkestas iseäralik krabisew kahin äkki sügawa waituse.

Höowlilaastud Halwardi puusärgis näisid elawat. Surmu kokkupandud käed lahkusid, ta pahem käsi libises raskesti üle puusärgi ääre.

Kooliõpetaja tahtis seda jälle tagasi asetada — ja karjatas kolelasti, sest surmitäsi oli tema käest nii kowasti kinni haaranud, et ta selle weel ainult suure waemaga jaksas wabastada. Halwardi käsi kuttus jälle tagasi — kobas, kahmas — haaras puusärgi äärest kinni — ja pikkamisi tõusis surmu, laialiaetud silmad tontlikult üles kõike poole pöördud.

„Jumal kaitstu meid — ta tõuseb üles!“ kisedati läbisegamini, ja kähku olid kõik põgenemas.

Tekkis määratu segadus. Uski löödi kinni, eesriideid rebiti, aknaid purustati, sest igauks tahtis siit hirmsasti paigast kaduda. Riisa edenes aedagi, kus pool kogudust koos oli. Kõik tormasid ja tungisid — lapsed nutsid, naised karjusid; keegi ei tahtnud hirmsat nähtust näha, ja ometi hoidis neid uudishimu põnewusega. Inimeste mured woogas edasi ja tagasi nagu metsi meri, kuulatades kohtumisehüüdeid, mis itka weel majast kostsid.

Siis järgnes äkki surmawaitus.

Kõik hoidsid hinge kinni ja keegi ei julenud liigutada; selgesti oli kuulda mägitõe kohisemist ja mühisemist.

„Jäsand Jumal, sealt ta tuleb!“ kisedas üks hele naisehää, ja kõigi silmad pöörasid usse poole.

Ja tõesti, Halward Sämundsen tuli, käed ette sirutatud, sõrmed krõnkis, oma ette tasasid, arusaamatuid sõnu porisedes, just nagu ta seda oli teinud elusti. Ta kobawad käed haarasid trepikäsi puust kinni, nagu kuitõbine sammus ta trepist alla, suurt walget surmulina oma taga wedades.

Belglikult taganes rahvas.

Tekkis lai, päikesest valgustatud tee, seda mööda sammus ta aias... edasi, ikka otseteed looduwa päikese poole, mille järele ta oma ülestõstetud parema käega nais kahmawat.

Inimesed waatasid temale järele, kõik ehmatusest tardunud. Niimusti käsi ei liikunud teda tagasi hoidma, peatama, teda, seda elawat surmut, kelle roimad nüüd kõigile teada.

Viimane inimeste-murd jooksis laiali; — ja Halvard seisis müüri ees, seal, kust see maha tistud, et alla weksise uut läbitäitu luua.

Seal peatas ta silmapilgu. Mägioja kees ja kihas ta jalgade ees, aga tema ei pannud seda tähele. Tema pill otfis waid päikest, looduwat päikest, mis juft metja äärel seisis.

„Halvard Sämundsøn, hoia ennasil!“ hüüdis nüüd tugew hääl läbi rahwahulga. Hüübjä oli Od, kes tuli Guri haigewoodi juurest.

Sel hetkel kadus päike metja taha.

Halvard tegi liigutuse ettepoole, nagu oleks ta tahtnud päikest peatada, sirutas käed wälja ja kadus — ainult walge surmulina woogas jõe üles ja alla, kuni ta ühe kaljurahnu külge jäi rippuma. Polnud kuulda ei karjatust ega kikkumist — Mägioja möirgaw kõu mattis kõik enesesse. Minult kaugemal, kus kaljud lõppesid, süüses waht nagu ümarik ring, milles ujusid weripunased pärlid. Siis kadus seegi, ja jõgi wahutas edasi, walge ja plekkimatu nagu ennegi. —

Nädal hiljem olid Fosnäs is jällegi matused. See oli Guri, kes wiimasesse rahusse jängitati.

Karujaht Sondas.

Möödanud aasta lõpul peeti Sonda jaama ligidal metsas karujaht, kus lasti maha neli karu, üks wana ja kolm noort. Karukütid, wasakult paremale: härrad Kaljo, Rabba, Lydemann, Anton, Wrangel ja Harpe.

Temal oli palju saatjaid, aga mitte õnnelikkude pärijate pisarad ei woolanud ta kalmul

Od seisis kaua ta kalmu ees ja korraldas armastawa käega lilleid, mis Gurile surm finkinud ja mitte elu.

Kui päike madalamale wäjus, lahkus ta kalmistult. Wäikesel rippuwal sillal peatas ta ja heitis pika pilgu alla orgu. Fosnäs seisis õhtuse kuldpäikese käes, afnarunud läikisid ja kiirgasid, Solej aga seisis selle wastu warjus; jõgi, mis ülewal nagu webel kuld edasi kohises, liigutas ennasil seal all pikkamisi ja tinahallina. Weel heitis ta wiimase pilgu metsikult tormawale weele, siis sofistatas ta:

„Kuritöö sinu kallal on tasutud, Guttorm!“

Dru teisel küljel keerutas üks wana hõbejuukseline mees oma mütti lahkimiseks. Od nägi seda ja liigutas oma kübarat wastu. See oli Mägioja Hans, kes Sumalaga jättis wiimast meest Solejl. (Lõpp).

Kewadefunne.

P. Grünfeldt.

Juba kuulda waikseid häält
helisemas metsapõues,
juba näha metsas nõält,
hiirekõrwu aias, õues.

Südagi ju nagu ärkab
raskest talweunest pikast;
temagi wist ootab, märkab
kewadet nii lillerikast.

Bootsmann Blom.

Daani kirjanik **A. M. Nexö.**

Nädal on möödunud üheülbalises päewa- ja öötöös. Iga uus päew algas laewalae pesemisega eest taha, ja siis kaabiti roostet maha ning maaliti, tehti purjetöid ning õmmeldi kajutipõranda tarwis uut waipa. Sealaut sai uue tsementpõranda ja muudki tehti. Ja ühel päikesepaistelisel päewal, kuna wana laew ümber Skageni sõitis, tuulutati ning klopiti woodipesu ning riideid. Kattegatis ja Sundis põlnud töölusti palju; meeskond nõjatas reelingul ja sülitas igatsedes ja kaugele maa poole.

Wana aga pigistas ühe silma kinni ning laskis meestel logeleda; wõtaks tont, neil olid naine ja lapsed seal, enamikul neist. Dragöris kutsus ta ühe paadi laewa juure ja sai pisut Daani moona laewale; igatahes oli sel kodune maitse.

Ja siis möödub unelm. Kopenhaageni suits ja tornid kustuvad laewapära taga meresse, tuleb Stevus ja kaob nagu udupilw läände — jumalagajätt Daani rannast.

Ja elu läheb jälle wanasoodu edasi. All masina juures töötatakse ja wiilitatakse usinasti uusi asju aukude jaoks — aeg ja kulumine näriwad wanas kastis — kuna nad „wokki“ käigus hoiawad ja walwawad, et ta kuumaks ei lähe. Aegajalt hoiab ülemmasinist üht wäikest müstilist aparati suure, alaliselt töötawa masina juures ja katsub niitelda tema weresoont — et teada saada tema nõrku kohte. Ta näeb wälja nagu nõid ja loeb oma diagramme nagu arst loeb haigeshurnaali. Sellepärast on ta ka kapteniga wahetpidamata tülis ning tõendab, et kõik temast oleneb.

Kõik kakskümmendkuus meest on hoolsalt teotsenud, wanast laewapoisini — hästihoitud laew annab küllalt tööd.

Ja ühel päewal on pühapäew — küll pühapäew merel, aga ometi pühapäew! Tüüriparda bakislõikab puusepp Bjerregaardil juukseid; ameerika habemehöwewel käib reast ringi ja bakpardal seisawad kaks paljast kütjat ning uhawad üksteist mereweega, et nõgi nahalt

kaoks. Raske töö on nad märkinud, imelik, kõwerakslöödud jõud paistab nende tugewailt kehilt. Lambimees on oma kanaarialinnu ankruspillile asetanud ja õpetab temale esimesi helisid; alles hiljuti on ta Savonas ostetud ja nüüd on suur küsimus: on ta isane wõi emane? Nii mõndagi esitatakse ettewaatlikulikult poolt ja wastu; wahitakse hoolikalt linnu alla ja sülitatakse laewaääre poole — tont teab seda!

Aga Bjerregaard peab seda teadma, sest tema ema kaswatab ju kanu!

„Kui ta oskab muneda, siis on ta emane,“ hüüab Bjerregaard neile otsustawalt üles ja sülitab juukseid suust.

Ülewal ülemisel sillal jalutab wana edasi ning tagasi ja ajab oma tuwidega juttu; wahetewahel sumistab ta laulu: „On tore sõita, kui söuawad madrused.“ Pühapäewiti wõtab ta mõlemad waewad omale, et tüürimehed oleksid wabad.

Alumisel sillal istub wana bootsmann Blom ja prepareerib kobramao luukeret, selle juures minule elutarkuse loengut pidades.

„Merimehi,“ ütles ta, kuna ise noapead siledaks ja läikiwaks hõõrub, „merimehi enam palju ei ole! Olen juba ligi kolmkümmendwiis aastat sõitnud ja omal ajal paari neist tunnud, aga enamik neist on läinud Fadlow Greeni ja ei tule iial enam tagasi!

Mis Fadlow Green on? Jah, waadake, seda on kaunis raske seletada. Aga pühapäewast teatakse, mis ta on; tema on selleks, et meile paradiisi teed walmistab. Noh, ja kuidas pühitsememe merimehed pühapäewa? Fadlow Green, see on niitelda suur karjamaa suurte sügawmere kalade tarwis, arwan ma — igatahes ei ole see koht enesele piiblis nime saanud. Aga sama lugu on ka paljude teiste asjadega — sellepärast wõib ta ometi olemas olla. Ja kusagil peab inimene ometi oma armsaid jälle nägema, kuidas kirjutatud on. Aga merimees, mis teab tema küll perekonna elust? Näeb ehk waewa naiste ja laste eest, ja ometi jääb see temale wõõraks; täna on ta tütar del weel lühikesed kuued

— järgmisel korral, kui ta neid näeb, ilmuwad nad kallima käekõrwal. Merimees peab kõigest sellest loobuma; kodu tal ometi ei ole, ja peab enesele ühe otsa ära hammustama, kus maailmas ta saab. Ja kui ta enam ei jõua, siis on, nagu öeldud, Fadlow Green käes. Seal lõpetab ta ja kõik üleannetud tüdrukud.

Tänapäew on lugu meestega merel nagu kõigi teistega; ühed on niisugused ja teised naasugused — on neid olemas igast sordist. Jakobsen, kes praegu tüüri-ralt juures, on peaaegu sama püsiw kui mõni weoloom maal; lubab enesele waewalt tubakat ja saadab naisele ja lastele iga teenitud penni. Teine tüürimees on teistsugune; tema naine peab õmblusäri ja saadab temale iga kuu poolsada marka, et mees elu tundma õpiks. Tema on nii ütelda saadik, mõistate — esindab naist väljas.

Wana ei ole Te weel õieti näinud, aga kui me nüüd maale jõuame, võite teda kergesti näha frakis ja walge rinnaga — just nagu tsirkuseneegrit. — Tema on ajaga ühes läinud, saate aru, ja see on ainus wiis, kuidas edasi saab. Kui jõuame sadamasse, siis tema nawikatsioon alles algab. Siis peaksite teda nägema lahinguid löömas sadamamaksu jne. eest — tema lööb nad kõik üle. Aga ärge temalt parem küsige, kas ta oskab süüa!

Nüüd olen juba üle kahekümne aasta selle uppumiskastiga waewelnud. Katkew on ta nagu sardiinikarp, ja kes see küll on, kes teda käigul hoiab? Nii mõnigi kord lausub ka wana: „Blom!“ ütleb ta. „On hea, et sina meil oled!“ Aga kapteniks wõi tüürimeheks ei saa selline wana merimees kunagi!

Wõi usute, et siin laewal leidub kaht meest, kes oskaksid paadiga ümber käia, kui juhtuks laewaõnnetus ja waja oleks paati pugeda? Töölised on nad, jah — täna merel, *homme maal.*“

Wana Blom sülitab põlglikult.

„Merimehed . . Minge parem muuseumi ja otsige neid sealt. Siin laewal leidub neid waid üks. Ja nüüd waadake, kas saate mõistatamisega walmis, kes see on!“

Blom tõusis ja läks — alla oma wäikesse erakabiini. Temal oli üks ta pahadest päewadest. Nüüd kahetses ta wististi oma jutukust ja oli minule päew wõi paar pahane.

Muidu saime üksteisega hästi läbi. Tema oli esimene, kes mulle laewalael teretulemast ütles, kui ma Hamburgis aurikule tulim, et sõitu mõni kuu kaasa teha. Ta seisis trepi ääres ja tõmbas mu üle reelingu laewalaele. Täiesti põhjuseata teatas ta tookord minule, meie olewat ühekandi mehed, see nagu pahwatas temast wälja ja ta sõnadest kajas iseäralik rõõm! Hiljem sain ma sellest rõõmust aru — saatus oli tahtnud, et ta jalga enam ei olnud saanud tõsta oma kodusaarele, sest-saadik kui ta noores eas sealt oli lahkunud.

Kuna ma hulga wäikseid märkusi kokku lappisin, sain ajajooksul tema eluloo peajooned kätte. See oli küllalt iseäralik.

Tema lapsekodu oli olnud Bornholmi saarel kõrgel nõmmel ja seal oli ta pärast peakoolis käimist ka teenistuse leidnud. Talu põldudele paisis talle silma ka mingisugune merenurk, ja nõnda käis ta siis seal ringi nagu nii mõni teinegi Bornholmi talupoiss ja kogus igatsust adra ning äke taga, igat-sedes ikka enam ja enam sealt wälja maailma. Ta tahtis rännata Ameerikasse! Piletiraha kogumisest ei wõinud olla juttugi, sest et ta wanemate eest pidi hoolitsema. Aga niipea kui need surid, asus ta teele ja lasi ennast tormil juhtida. Sadamalinnakeses seisis parajasti üks suur inglise aurik ja puhastas katlaid; sinna wõttis ta endale ahjukütja koha.

Tal oli kawatsus Ameerikasse jõudes kohe plehku panna. Et ta Ameerikasse tahtis saada, oli tema arust endastmõistetaw.

Kuid aurik pidi enne weel mitmele poole mujale minema. Umbes kaks aastat töötas ta all kütteruumi põrgus ja leidis ajajooksul, et maailm suur oli.

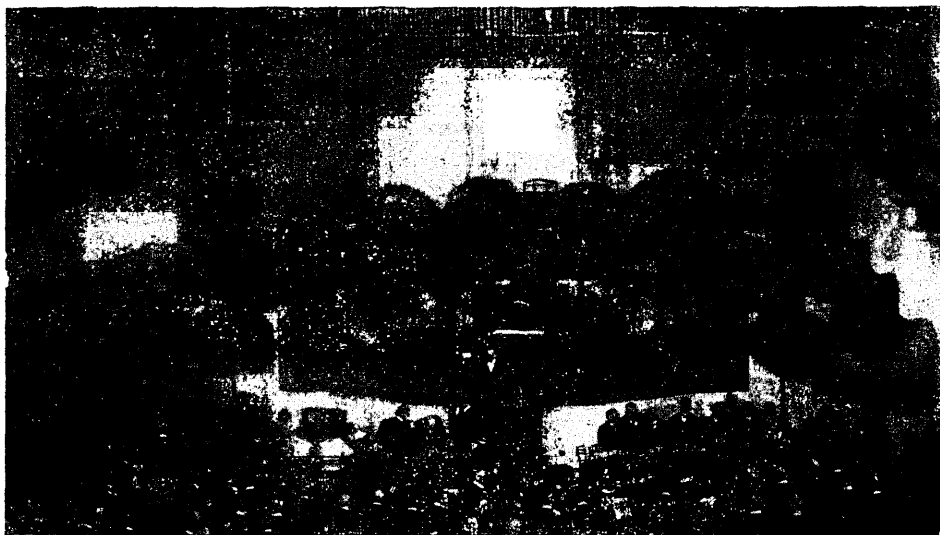
Siis wiimaks jooksis laew ühte Ameerika sadamasse ja tema pani plehku ja lahkus oma laewakastist, mida ta ajajooksul oli hakanud wäga armastama. Aga uhke oli ta; tema oli — kui ka kee-rulistel kõrwateedel oma priireisi Ameerikasse läbi teinud. Pealegi oli wõõras sadamas inimesi, kes teda aitasid laewalt lahkuda ja maal warjata.

Runneriteks kutsuti neid mehi ja kõige parem kuulsus neil ei olnud. Aga Blom tutwus nendega ainult heast kül-

jest ja kuulas nende juttu õnnest, mis seal kullamaal igäüht ootas. Kaheaastane sihi ümber keerlemine olitema ootusi tõstnud; tal oli küllalt aega olnud töötatud maad oma unelmites ilustada — ja wõis sellepärast iga sõna uskuda. Nimmelt teda ootas õnn Ameerikas!

Muretult usaldas ta enese ja oma kogutud raha nende kätte — ja ärkas ühel päewal sada miili merel kütjana ühes wõõras kuradikastis, mis kuhugile põrgulisesse kohta teele määratud. Nee-tud mehed oliä ta täis jootnud ja lae-wale wiinud, kuna ta oma peatäit wälja magas. Ja olid „wereraha“ — tema

raha wälja anda. Ta oli lihtsate, kuid kangete olukordade rõhu all seisnud ja nende mõju all suureks lapseks saanud. Maaailma lõpmata uusust ja ikka jälle uusust oli ta meele hämmastuses pingule tõmmanud ja teda hoidnud kindlaid otsusi tegemast; temal olid lapse suured silmad ja pime usk kõigesse, mis talle usaldawalt wastu tuli. Olukord ei olnud temale wõimalust annud laialdaste filosoferimiste jaoks; tema oli õppinud asju lennul taipama — ja sealt kinni hoidma, kust ta juhuslikult wäikese sõrmega oli kinni hakanud. Ta wõis mehe wähemagi tüli puhul maha lüüa,

Kümme aastat tagasi 23. aprillil 1919. aastal kell 12.30 min awas Maapäewa esimees K. Parts Asutawa Kogu.

poole aasta palga — ette wastu wõtnud. Tema oli kõigi kunstireeglite järele üle löödud, ehk merimeeste keeles — shanghaiatud.

Mees, nagu ta oli, ei istunud mitte nurka ja nutnud, waid leppis olukorraga. Niipea kui wõis, kolis ta kütteruumist laewalaele ja hakkas tubliks merimeheks. Maaleminekumõtted olid läinud — selle kawatsuse oli saatus omalwiisil otsustanud.

Nõnda oli tast saanud merimees. Hiljem oli ta enamiku oma ajast weetnud wäljas suurtes meredes — Guano saartel, Uuel Merimaal ja ümber Lõukapi — , kus laew kolm kuni neli kuud teel on, ilma et maad näeks, ja kogu aastad, ilma et tal põhjust oleks olnud

aga ka kõige hellamalt ta haawad kinni siduda. Perekonda ei olnud ta asutanud ja omakseid tal ei olnud, niipalju kui mina aru sain. Juhtus — nagu nüüd hiljuti — et ta enese tundis üksiku. Aga harilikult oli ta kõige paremas tujus ja kasutas juhust, kus see ennast temale pakkus.

Ma nõjatasin käsipuul ja waatasin alla lahtisele wahetekile boki ja silla wahel. Teenistusest waba meeskonna mehed kogusid üksteise järele sinna ja istusid luugile nr.1; nad olid weega juukseid kamminud ja jalas olid neil hommikuringad, milles peitusid armsad mälestused; puusepp suitsetas õiget, pikka piipu, mis sarwest tehtud ja mida ehtisid tutud. See piip päris ikka

ühe osa tähelepanust — kui koduse pühapäewa sümbol.

Kaks noort poissi jooksid ringi ja pildusid üksteisele wett; wiimaks laskusid nad kõhuli luugile.

„Kes täna wõiks maal olla!“ ütles üks neist ja pööras enese seliti, jalгада päikese poole lüües.

„Jah, kes kodu oleks!“ ütles puusepp. „Ema ja laste juures.“

Kõiki waldab waikus tema sõnu kuuldes; silmapilk katkeb nende muretu jutlemine. Ahtritekil ürgab grammofon „Sweet dream'i“ ja kõik kuulawad. Jakobsen on äsja öösel bokilt näinud naistelaewa mööduwat, naistel juukseid tuules lehwimas — ja merel on pühapäew.

Blom longib mööda ja küsib, kas mul midagi selle wastu on, et ta wäikesesse kongi läheksin.

„Minu endine jutt oli rumalus,“ ütleb ta wabandades, kui ma ta koiku äärel istun. „Sest miks peaks inimene nurisema? Timukas olgu kurb, kui inimene elab waba ja rõõmsat risti-inimese elu, ees horitsondijoon, mis alati waheldub — ja wesi kiili all. Meist kõigist ei wõi ju saada kaptenid ja tüürimehed ja wäikese onni jaoks rannal meie wanuks päewiks jatkub ikka weel raha.“

„Asi wõib küllalt paha olla, kui wiimane oma raha Doggerbanki asetab,“ ütlesin mina naerdes.

„Jah, aga nüüd peab see mööduma. Siin peate waid nägema.“ Ta wõttis oma kastist ühe itaallanna päwapildi. „Waadake, see on minu neiu. Sain temaga wiimasel reisil tuttawaks — Savonas — peen portsellaan, mis? — Kui inimene on pisut raha kokku hoidnud, siis läheb ta ühel ilusal päewal maale ja abiellub; perekonnaelu on ju ainus, mis kestab. Aga olge nii lahke ja ärge kõnelege sellest teistele midagi.“

Sumistades lõi ta kasti kinni.

Blomi tulewane oli üsna harilik must itaallanna; ainus, mis tema juures mulle silma paistis, oli, et ta mulle näis olewat tuttaw. Ma ei lausunud sõnagi, aga kõik see päewa mõtisklesin ma, kus pagan ma teda küll olin näinud. Savonas polnud ma weel olnud ja juhuslikust sarnadusest ei wõinud jutugi olla, selles olin ma weendunud.

Kapten Anton Irv,

Wabadussõja 1. soomusrongi komandant, juhatas operatsioone Walga, Wõru, Petseri ja Irboska wallutamisel ja kaitsmisel langes luurekäigul 10. aasta eest Egle kõrtsi juures.

Kui ma õhtul esimese masinameistri juure läksin harilikule grokile ja lobisemisele, lahenes mõistatus Seal seisis see daam ju kirjutuslual. Minu küsimusele wastas mees, tema saanud neiuuga Savonas tuttawaks ja pidawat temast lugu — olla igas suhtes sümpaatlik neiu, kellega ta kord wõib olla abielluwatki.

Oleksin heameelega kuulnud, kas ka esimene meister tüdrukule uue kodu asutamiseks raha saatis — ei julenud seda aga küsida.

Pealägi ei tähendanud see Blomile ka midagi, kas asi nii wõi naa oli. Meie jõudsime teisipäewal Kroolinna, tühjendasime sütekoorma ju sõitsime Neewat mööda Leningradi puid peale wõtma. Ja siin — wiimaks — oli Blomi priisõidul uude maailma ots, ja ta wõis maale minna ilma kartmata et teda jälle wõidaks shanghaiada ja uuesti laewale wija.

Me seisime wälimises sadamas —

elewaatori juures — ja wõtsime puulaadungit peale; Wenemaa jõge mööda tulid need puud kui kõdunewad parwed. Ühel päewal, keskpäewapausi ajal, kukkus ühelt pardalt üks laps wette. Blom nägi seda bokilt ja kargas kohe laewalt wette. Wesi oli väga sogane ja wõimalik, et teda woolus tabas. Leidsime ta pika otsimise järele parwe alt, laps käte wahel.

Mina aitasin teda wiimasele reisile ette walmistada. Kõik ta keha oli täis suuri wärwilisi tätowerungeid; põlew süda, lokiliste juustega neiu, poiss tüdrukuga põsk põse kõrwal. Ilusad tunnid Hamburgis ja Rotterdamis, osawa mehe poolt tehtud. Rinnal oli tal kolm sümboli: ankur, rist ja süda kokku põimitud. Sinine kett jooksis tal siit üle öla ja selja alla, kadudes istme kohal. Keti kõrwal oli inglise keeles tätoweritud: If you want more chain, pull on! — Ah,

Blom ei warjanud enam selliseid mahlakaid meremehenalju.

Ta suri kui merimees ja läks sellisena ka hauda. Hauakõne pidas talle rootsi õpetaja — saksa keeles —, ja matsime ta wene mulda. Tegime wäikese korjanduse ja panime kaks palmilehepärge daani riigiwärwi lintidega ta hauale. Kaua ei pidanud need ta hauda ehtima, lõbutüdrukud warastasid linnid, niipea kui me olime lahkunud.

Õhtul külastasime üht merimeestekörtsi. Seal istudes ja jutustades, kui tore seltsimees Blom meile olnud, tantsisid ülewal laewal kaks tüdrukut ja kandsid siidipaelu wöödena. „Ela hästi, hea seltsimees!“ seisis neil danebrogiwärwi lintidel.

See ei awaldanudki profanatsiooni muljet; ennem oli see nagu hüüe teretulemast. Blom oli meist pisut ette läinud — Fadlow Greeni!

Dorothy.

Ameerika-Saksa kirjanik **Gerhard Nitsche.**

„Teie ei tohi minu juttu katkestada, muidu lähen ma segi. Sellest rääkimine ärritab mind juba isegi — aga et te kõik tahate teada: no jah, ma armastan teda juba kaua, sest silmapilgust saadik, mil ma teda esimest korda nägin.

See oli ooperi ees tänowate ristteel, keset kõige elawamat liikumist, kella kuua paiku õhtul. Teie tunnete sealset põrgukontserti. Huluhwad autod ja omnibussid, woorimehed, inimestemurd, walguse reklaamide särama hakkamine ja kustumine — inimene tunneb enese olewat nagu mardika, atoomi, mille lähem hetk wõib purustada. Minu kõrwal seisis mees, kes peatussignaali silmanähtawalt tähele ei pannud. Ta sirutas kepi kobades ette ja tahtis parajasti üle tänawa minna — kui üks daam ta karjatades sealt tagasi kiskus. Mees oli pime. Ta tõstis oma walguseta silmad päästjanna poole, ja minagi waatasin ta päästjannale. Ja siis — olin ma kadunud. Kui märguanne luba andis tänawast üle minna, läksime kõik üle — igaüks omale poole. Aga mina nägin ainult teda. Tema oli pimedas käealt

kinni wõtnud ja ta rahuliku enesestmõistetawusega kõnniteele saatnud. Nüüd läks ta üksipäini edasi. Ja mina olin armunud, lapsed, armunud, nagu ei kunagi warem.

Peagi oli mul teada, kes ta oli, aga teda oli raske tundma õppida. Ameerika seltskonnas, kellega ta läbi käis, polnud kedagi, kes teda minule oleks esitlenud, ja temaga tänowal tutvust otsida ma ei julenud. Ja ometi käis ta igapäew sama teed Taewawarawa tänowale üht oma tädi külästama, kes seal ühes wanas palees elas ja keda ma wahetewahel ka tema seltsis nägin, kuiwetu ja kollane nagu muumia. Dorothy tema kõrwal nagu kameelia oma kastaaniasilmadega, oma kuningliku kehaga, mis oli sale ja sihwakas. Ja jah, rahu, teil on õigus. Ma tahan ainult tähtsamaid momente kirjeldada.

Nii siis nägin ma teda igapäew ja pidin kõik jõu kokku wõtma, et mitte hulluks minna. Oõseti nägin matemast und. Ma jätsin hooletusse oma büroo, et aga teatud ajal tänowate ristteele jõuda. Miss Dorothy — kogelesin ma.

Aga mu hääli oli ärewuses hääletu, tema ei kuulnud seda. Ma kawatsesin temale kirjutada, siis nägin ma aga tema silmaripsete pahast tõstmist, ja see tegi mu araks. Ma kadestasin pimedat, kes, tema käest juhituduna, mõne minuti oli tema magusat lähedust tunnud. Ma kadestasin teda nii, et minu peast äkki mõte läbi walgatas: Mis oleks, kui minagi esineksin pimedana. Kangekaelne mõte, mu sõbrad — ja see ei lasknud mind enam lahti.

Ma tabasin enese teolt, kuidas ma teatud naeratusega tühjusse katsusin wahtida, ostsin kepi, sama okslise ja tugewa kui ma seda olin näinud pimedat käes, ja katsetasin toas pimedat mädada, silmad tarretult kaugusse pöördud. Asi läks päris kenasti. Juba mõne päewa pärast oskasin ma oma osa ja wõisin juba otse wõluwa abitusega oma korteris ringi käia. Wististi wõisin ma nüüd oma kawatsust teostada katsuda.

Kell kuus seisin ma ooperi platsil tänawate ristteel. Wargselt silmitsesin ma rahwamurdu. Dorothy seisis juba seal ja ootas ülemineku wõimalust. Mina peatusin just tema kõrwal ja läksin temaga, kobades kepiga, mis minu toredate riiete kõrwale küll ei sobinud. Sellejuures puudutasin ma ka teda, mis pärast ta hetkeks seisma jäi. Tähelepanna! hüüdis sel hetkel walwur ja üks auto tormas meie jalgade eest mööda. Sellejuures tundsin ma, kuidas Dorothy minu käewarrest kinnikahmas.

„Tulgeruttu,“ ütles ta, „masaadan Teid!“

Minu täideläinud igatsus sirutas oma käe hääletult tema järele ja nii jõudsimme ruttu — oh, liig ruttu — teisele poole tänawat.

Marssal F. Foch'i leinaaktus Ohwitseride Keskkogu Kasiinos 26. märtsil 1929. a. Keset saali asub kadunud marssal F. Foch'i pilt mässitud prantsuse ja eesti lippudesse. Pilti ümbritsewad walged hortensiad.

Sinna oleks ta minu arwatawasti seisma jätnud, nagu minu eelkäijagi, aga mul polnud tahet waewaga wõidetud jälle käest libiseda lasta.

„Lubage, et ennast esitlen,“ kogelesin ma. „Teie tegite mulle praegu suure heateo, mille eest ma Teid tahaksin tänada.“

„Oo,“ wastas tema ja silmitses mind oma kastaaniasilmadega kergesti, „inimlik kohus, mu härra.“

„Aga kui Te teaksite, kui harwa selliseid inimesi leidub . . . Minu ees seisab küll noor daam, eks ole nii?“

Tema naeris.

„Kust tahate teada, et see just noor daam on?“

„Kuulen seda häälest,“ kinnitasin ma. „Hää on noor ja ilus.“

Selle juures unustasin ma enese ja heitsin minu ees seiswale armsale näole waimustatud pilgu. Tema punastas, ja mulle näis, nagu oleks ta mind hetke aega uuriwalt silmitsenud. Siis tõstis ta kujutlematu liigutusega oma pea. Issand Jumal, kerge see ei olnud! Põletaw palawus tõusis mulle näkku, ma wõitlesin enesega ja tegin meeleehtlikke katseid pilku kaugele pöörda. Siis puudutas ta minu kätt.

„Jumalaga, mu härra — ma pean ruttama Taewawärawa tänowale.“

„Siis on meil ju ühine tee,“ ütlesin ma meeleehtliku julgusega, „ja kui Teie oma lahkust tahate täiendada . . .“

Jälle tundsin ma tema pilku. Siis ütles ta kergesti naeratades:

„Hea küll, läheme siis koos.“

Kui meie majaukse ees üksteisele kätt andsime, oli meie kokkusaamise põhjus peaaegu unustatud. Lapsed, ma olin weerand tundi olnud õnnelik, aga nüüd tundsin ma midagi õndsusetalist. Sest tema ilus suu ütles:

„Nägemiseni!“

Ja me nägime üksteist jälle. Enamasti salajas, kord siin, kord seal, ja kõik oli imeilus. Tundide kaupa oleme üksteisega westelnud, ja tema wiis, kuidas ta minu eest hoolitses, tegi mu weel hullemaks, weel enam armunuks kui seda juba olin. Ettewaatus — astul manitses ta wõi wõttis lihtsalt mu käe alt kinni. Selles peitus waikne anduwus, tema tahte alistumine minu tahtele, mis mu tegi õnnelikuks.

Aga seda enam tundsin ma jälle üksi olles kerget tuska ja ei saanud lahti pigistawast tundest, et ma seda

magusat olewust õieti kõige häbematumalt petsin.

Kord terrassil muusikat kuulates, ütles tema:

„Kui kahju, et Teie ei näe; mul on täna uus kleit seljas.“

„Roheline?“ küsisin ma ja teadsin, et see sinine oli, mis naistele eriti ilusa ilme annab. Siis paistis mulle, nagu oleks ta mulle etteheitwalt otsa waadanud. Ta nägu kahwatas, ta silmad muutusid wäsinuks.

Sest päewast saadik polnud mul õieti enam muud peas kui kõik üles tunnistada ja temalt ta wäikest, armast kätt paluda.

„Dorothy . . .“ kogelesin ma lähema kokkusaamise puhul ja püüdsin rahulikult rääkida, ehkki mu hääle wärises: „Kord peab see ometi sündima . . . suur küsimus on, kas Teie . . . tahtsin juba ammugi . . .“

Tema punastas. Mina oleksin kõige meelsamini ta kaela ümbert kinni wõtnud ja teda suudelnud, aga tema tõstis nagu tõrjudes käe ja ütles:

„Teie ei pea rääkima — tean juba ammugi, et Teie pime ei ole.“

„Dorothy,“ hüüdsin ma meeleehtlikult. Nagu wurr keerles kõik mu peas. Ja minu suust tuli ohkamine, suur ohe.

„Mispärast,“ hüüdsin ma häbistatult, „ei ole Teie rumala waletaja näokatet maha kiskunud?“

Ja siis, lapsed — leidis Dorothy kõige magusama loogika, nagu seda waid mõni naine oskab leida.

„Mispärast waletaja?“ naeratas ta kelmikalt. „Kas armastus ei tee pimedaks?“

„Soowige mulle õnne, mu sõbrad! Soowige õnne kõige õnnelikumale inimesele päikse all! Maikuul on meie pulmad ja teid kõiki palun ma sellest osa wõtta!“

Aerufaja.

H. Wühner.

Minu aerud mõlemad
Tõusewad ja waowad.
Loode poole kaugele
Libiseb mu paadike.

Wahel hõiskab künnilind,
Wahel kohab wetepind.
Kord on paistmas päiksesilm,
Kord on udune maailm.

Igawiku rannal ma
Loodan ükskord puhata — —
Nüüd weel aerud mõlemad
Tõusewad ja waowad.

Elu narrimäng.

Brasillia kirjanik **H. V. Patera.**

Harold puhastas kingad lumest ja raputas lühikest nahkkuube, siis astus ta pööratawa ukse kaudu hotellihalli. See oli nüüd hilisel pärastlõunatunnil peaaegu tühi, ainult teesalongist kajasid mõned muusikatoonid siia.

Harold sammus hallist kiiresti läbi, et jõuda lifti juure, kui ta äkki tundis üht silmapaari enesel wiibivat. Ta jalg peatas ja üle ta kondilise näo lendas nagu tuikamine. Ta kahwatas huulteni. Kajas hõbeselge naer:

„Bon jour, Harro! Mis Te nii imestate — mina olen see tõesti ise!“

Peen, walge käsi sirutati temale tere-tamiseks wastu; nagu unes kummardas ta selle kohale ja suudles jahedaid sõrmeotse. Weel ikka polnud arusamatu hämmastus temast lahkunud.

„Seda jällenägemist olin ma kõige vähem oodanud!“

Jälle kõlas naer:

„Jah, aga kas Teie siis põrmugi ei rõõmusta, et nii kaua aja pärast jälle kokku saame?“

Harro kummardas tummalt pead, mille oimukohtadel juba üksikuid hõbejuukseid säras.

„Te joote ometi minu seltsis teed? Siin on ju ometi palju mugavam kui väljas inimestemurrus. Jah?“

Küsiw pilk kahest sinisest silmatähest. Ja Harro tundis jälle wana wõlu, nii wäga kui ta selle wastu ka katsus woidelda. Ei! Ja weel kord ei! Wana lugu ei wõinud korduda.

Daam näis wiiwitamist märkawat.

„Teil peab lihtsalt aega olema, Harro; mina tahan Teiega westa. Riietuge ruttu, mina ootan seni ja tellin tee walmis.“

Jalad olid Harrol tinarasked, kui ta trepist üles läks, ja ta oimukohtades tuikas waid üks sõna: „Ilse! Ilse!“

Masinlikult ajas parun Marholm mantli seljast, masinlikult hakkas ta enesele teisi riideid selga panema. Nagu wälkkiiresti rulliw tilm tulid talle jälle meele kõik lood, mis ta aastat wiis tagasi olid kodumaalt wälja ajanud. Ainult lihtsaks mängukanniks oli ta olnud walgepeaga Ilse Lossinile, mängu-

kanniks, mis naeratades nurka wisati, kui tast himu täis sai. Weel täna nägi ta seda imestawat pilku, mis talle oli heidetud, kui ta tunnistas, kuidas lood temaga olid.

„Aga armas parun Harro, sellest ei olnud mul ju aimugi. Arwasin, kerge flirt, muud midagi . . .!“

Siis oli ta mõnitawalt naerma hakanud. Wäike flirt! Wäike tiwaripsutamine! Hulluks oli ta tema teinud oma armsusega, oma naeruga, kogu oma olewusega, mis nii kergesti maailmast läbi rändas. Tähed oleks ta temale taewast maha toonud, kui ta seda tookord oleks nõudnud. Ja sellejaoks oli tal olnud ainult kerge õlgade kehitus ja odaw naer:

„Aga, kuidas wõib ometi . . .!“

Lapsele oli harilik mänguasi igawaks läinud ja ta wiskas ta nüüd hooletult kõrwale. Harold Marholm oli warsti selle järele linnast lahkunud. Kokkupigistatud hammastega oli unustust otsinud töös. Ja nüüd siin suures talwespordi kohas see jällenägemine! Ja jälle sirutas see Ilse oma käed tema järele, nagu laps, kes unustatud mänguasja nurgast jälle wälja toob ja sellest uut lõbu otsib. Nagu ei oleks nende wahel iial midagi olnud, nagu ei oleks seltskond linnas iial parun Marholmi armumise üle naernud, kelle walgepeaga Ilse Lossin nii hulluks teinud. Aga seekord ei pidanud temal mitte korda minema teda narriks teha. Ta ei tahtnud enam saada kergeks mänguasjaks ilusa naise käes, kes südametega mängib nagu laps mängib nukkudega.

Ta westis ühest ja teisest, jutustas, kuidas seltskond tema puudumist tunnustas, kui ta äkki ära reisinud, lühidalt, kõik oli nii kui kord enne, nagu ei oleks ta kodust iial lahkunud. Ja jälle lewitas ta toda wõlu, millele ta kord juba alistanud. Ilmaaegu oli siin kõik wastupanu. Ta hingas sisse Ilse poisipea õhku, tundis ta were kiiret woolu soontes ja watas jälle neisse särawaisse sinisilma, mis wõisid nii lapselikult imestades waadata, ja jälle kuulis ta tema sügawmeloodilist häält:

„Harold, kas ei wõi me jälle sõbrad olla nagu enne?“

Tema tahtis teha tõrjuwa liigutuse, siis kahmas Ilse ta käest kinni:

„Harro Marholm! Ma oskan nüüd sõbrast rohkem lugu pidada kui tookord, mil ma olin alles pooleldi laps. Mil taewas mulle lahti oli. Olen juba kolm aastat abielus ja — mitte õnnelik!“

Ta lükkas juukseid oma otsa eest:

„Kas teate, mis tähendab kellegi külge seotud olla, kes sulle on mitte üksi ükskõikne, waid keda sa ka põlgad?“

Nagu lõök käis see Harro kehast läbi.

„Teie ei ole õnnelik, proua Ilse?“

Ilse waatas temast mööda.

„Neiuideaalid olen juba ammu hauda kannud, Harro. Minu mees on inimene, kes tunneb waid oma äri, oma aktsiatekurssi, lühidalt oma tööd! Olen wäga, wäga tihti üksi, Harro.“

Jälle riiwas teda Ilse pilk. Ta pea wajus norgu.

„Miks abiellusite siis, Ilse?“

Peaaegu karedalt kõlas see küsimus.

„Armas sõber!“ Abitu naeratus.

„Teie tundsite minu unistusi, minu pisut hulle mõtteid abielust. Noh, tahtsin katsuda. Mu mehel oli auto, majad, raha, wõimus, kõik, mida ma ihkasin. Ma ei näinud kuldpuuri, millesse mind wangi-
gisti.“

Tuba oli peaaegu pimedaks läinud, ainult muusikasaalist kajasis Tango espagnoli sumbutatud helid. Weel kord tahtis Harro kardetawat wõlu eemaldada, siis kuulis ta Ilse häält:

„Ja nüüd on saatus mulle weel kord õnne rüppe heitnud, kui ta mind siin laskis Teid kohata. Ärge lahkuge minust, Harro, ma wajan Teid!“

Nüüd wõttis Harro ta peene, walge käe, mis nagu pelglik lind tema käes seisis, kõwemini kinni ja surus sellele suudluse. Ilse silitas nagu mängides ta pead.

„Kas sa siis ikka weel pole märganud, et sa mulle armsam oled olnud kõigist teistest?“

Harro nägi ta kirsipunast suud oma ees, nägi ta paisuwaid huuli ja — rebis ta oma rinnale ning suudles teda palawasti ja innukalt.

Neli päewa sai ta peadirektor Sam E. Popperiga, Ilse mehega, tuttawaks. Brutaalne selfmademan, kes laipadest üle läks, kui ta kasud seda nõudsid.

See börsimees oli oma naise samuti ostnud kui oma waranduse ja aktsiad, auto ja koerad. Esimesest hetkest saadik tundis Harro selle rahawürsti wastu peaaegu instinktiwilt põlgust, mehe wastu, kelle pahad maneerid alati nähtawale tulid, kui temaga mõni minut weedeti.

Parun Marholm oli oma wiibingut juba mitu korda pikendanud; ta kohtas Ilset peaaegu iga päew, jah, pea iga tund. Skatingringis, jäähokeyl, saaniteil ja suusamail. Popperile meeldisid enam kaardid kui sport. Ainult sinna tuli ta, kus waja oli repräsentantiwilt esineda. Nii tähtis ta ka ise oma saani juhtida suurel wõiduajamisel, mis Helweetsia talwise auhinna wõitmiseks toime pandi. Nõnda oli Harrol waba tee.

„Mitte mõtelda homsele, täna on täna!“ oli ta juhtmõtteks saanud. Nii oli ta mööda saatnud kaheksa õnnelikku päewa, kaheksa päewa, mil ta Ilsega peaaegu wahetpidamata koos wiibis! Kuni see ühel hommikul wäikeselt suusasõidult nutetud silmadega tagasi tuli. Kohkunult uuris Harro:

„Mis on, laps?“

Kuid Ilse oli ainult tõrjudes pead raputanud:

„Mitte küsida, Harro, nüüd mitte!“

Warsti olid nad teistest lahkunud ja sügawamale lumitunud metsa läinud, mis neile jäises ilus alla waatas. Seal oli Ilse äkki suusad kõrwale wisanud ja nuttes lumme wajunud.

Silmapilk oli Harro tema juures.

„Ilse, wäike, armsaim Ilse, missul on?“

„Ära küsi, Harro, ära küsi. Ma ei jõua muidu seda kannatada!“

Ja uuesti pani nutt ta keha wärisema.

„Sam löi mind täna hommikul.“

Nagu nägematust käest tabatuna wankus Harro tagasi. Siis aga tõusis ta hinge meeletu wiha. Ta käed läksid rusikasse. Pistoli ette ta seda kaabakat kunagi ei saanud. Hea küll, siis pidi ta teisiti talitama. Tasakesi lohutas ta daami ja ajas enese siis sirgeks. Ta kuldude wahale oli tekkinud sügaw korts. Ta ei näinud pooleldi kinnipigistatud laugude wahelt saadetud pilku, ei näinud wõidurõõmsat wälku, mis kestis waid sekundi, kui daam ta wihast nägu märkas, ta nägi waid oma ainust sihti: kuidas wastast kahjutuks teha ja armastatud naiselt häbistust wõtta!

Kunstnik Paul Sepp.

Tallinna linna Ühisgümnaasiumi direktor, **kunstnik Paul Sepp**, pühitses 27. aprillil s. a. oma 55. aastast sünnipäewa. P. Sepp lõpetas esimeses järgus Riia Waimuliku seminari, hiljem Kunstide Akadeemia maalimise jaoskonna ja Keiserliku arhitektuuri instituudi Peterburis ja aasta hiljem prof. J. Rjepini eritöökojas; 1904. a. sooritas keskkooliõpetajate eksami; muu seas **Eesti Apostlikule Kirikule** iseseisvuse tunnustamise Moskva patriarhilt, kuhu kuulusid kuni Eesti iseseisvuseni ka Eestis elavad õigeusklikud kui Greeka-Katoliku kiriku liikmed. Warem oli P. Sepp õpetajaks Dünaburgi real- ja kommerts-koolis, Tallinnarealgümnaasiumis ja Tallinna õpetajate seminaris.

Kolm päewa hiljem sündis suurel bobsleighide võiduajamisel hirmus õnnetus. Suurel käänakul hakkas just peadirektor Sam E. Popperi tüüritud bobi „Greyhundi“ ees Rootsi teami „Nordland“ II bob weerema ja sattus teelt välja. Selle tagajärjel jooksis järgnew saan suure hooga temasse ja mõlemad bobsleighid lendasid ligi wiiskümmend meetrit sügawasse kuristikku. Peadirektor tõmmati surnult saaniraudade alt välja. Parun Marholm oli kolm küljeluud murdnud ja jalad ära wäänanud, näis aga muidu ilma sisemise wigastuseta olewat pääsnud. Selle õnnetuse tagajärjel lõpetati kõik võiduajamised. Suure rahwahulga saatel sängitati Sam E. Popper hauda. Tema lesk reisis juba järgmisel päewal ära.

Päew päewa ja öö öö järele oli Harro haigewoodis walu tunnud. Nädalad olid tulnud ja läinud. Hooaeg oli juba ammu lõpnud ja suured inimesed maailma

laiali walgunud. Ei vähematki elumärki, ei kirja ega teadet! Juba öitsesid mägestiku päiksepoolsetel külgedel esimesed kewadlilled, kui parun Marholm pikkamisi läbi kitsaste tänowate sammus. Iga nurk paistis temale olewat armas: siin oli ta Ilsega wiibinud, seal oli ta teda oodanud.

Waewaga komberdas ta hotelli tagasi. Esimene jalutuskäik oli teda wäsitanud. Kui ta enne õhtusööki üksi hotellis istus, wöttis ta mõttetult kätte ajalehe. Mõttetult luges ta. Siis aga, äkki, paistis tähed temale wastu hirwitawat nagu keksiwad kuradid. Weel kord luges ta selle lühikese sõnumi üle:

„Perekonna kitsas ringis peeti pealinnas weerand aasta eest traagilist surma leidnud suurtöösturi ja peadirektor Sam E. Popperi lese, proua Ilse Popperi, kihlusi Ungari saatkonna atashee Elemer de Gantry ab Elsö Ferendtiga.“

Minuteid istus Harro tarretult, siis raputas ta keha äkiline naer. Naerda, jah, naerda, muud seal ei ole! Jälle oli see naine ta teinud narriks, selleks rumalaks narriks, kes ta tülitawaist side-meist pidi wabastama. Ja see narr oli enese lasknud narriks teha. Hea küll, nüüd addio bajaccio! Juba teine kord oli ta teda narriks teinud. Ta oli naise kawalusele alistunud!

Tülgastus kõditas ta kõri. Siis sellepärast oli ta selle õnnetuse oma peale wõtnud, oli ohwerdanud oma terwise, oma terwed kehaliikmed, et jälle saada nurka wisatud! „Lollusewõsu, ma ei waja sind enam!“ Teistkorda mänguasi naise käes! Nüüd jäi talle ainult weel üks tee üle. Ta tundis oma wiimast sihti.

Kui ta mõni tund hiljem üles mägedele rändas, oli ta jälle rahulikuks jäänud.

Sellelt rännakult Harold Marholm enam tagasi ei tulnud.

Ilus proua aga sai mõni päew hiljem lühikese kirja:

„Sa oled mind teistkorda wõitnud! Ma wastutan oma teo eest ja lähen seda omal kombel lepitama. Mäng on lõpnud. Sul on wõib olla õigus oma kergema arusaamisega elust. Kõigest hoolimata ei wõi ma sinu peale pahane olla. Kahaksa päewa kinkisid sa mulle ja need päewad olgu unustamatud. Ela hästi! Soowin sulle su eluteel kõike head.“

Harro Marholm.“

Sädelewad kiwid.

Rootsi kirjanik **Carl Mothander.**

Me olime piduliku õhtusöögi lõpetanud ja werandale läinud, et seal mokat likööri juua. See oli päikese loojamineku tunnil, neil põgenewatel minutitel, mil kogu loodus hinge kinni peab, et kinni püüda päikeselõomu wii-

kult kortsunud näol pisut wäsinud naeratus. Tundide kaupa olime üksteisele oma elujuhtumisi jutustanud. Temal oli see waewalt tarwilik; peaasjalikku wõisin ma tema wäsinud, enesessenaeratawast näost lugeda: otsiwa, kergesti-

P. Sepp. Esmene luuletustöö.

Lillede ja rooside wahel istub mugawalt noor wormliides tütarlaps kirjutuslaua ees ja seab kokku oma esimest luuletust. Kes teab, kelle wõi mille mõjutusel on algaja luuletaja tujju sattunud. Ta nägu on pöördud ülespoole, waade fantaasiarikas, mõte pinguli. Abilisena on tal wäljawalitud luuletuste album, kust tehakse ohtrasti laenu ja ammuatakse inspiratsiooni. Pilt on impressionistlikus woolus. Pintslilöögid laiad, julged, tabawad, mis tõttu kujuneb worm monumentaalseks.

maseid kiiri; ajal, mil tuul äkki uinub, mil langewat lehte maapinna poole loogeldes selgesti näha wõib. Maailmast lahusoleku ja enesesse süwenemise hetkel.

Olin kutsutud sõbra juure, keda ma enam kadetiajast saadik polnud näinud, keskmistes aastates mehe juure, kel meeleskohtadel hallid juuksed ja wara-

kuwa, pettunud mehe pikka üksikut teed, kellele elu muud ei olnud järele jätnud kui selle wäsinud naeratuse. Mis sellise näoga mees weel elust loodab, on kerge öelda: pisut rahu, tükikest kindlat pinda, midagi usaldatawat, mis ta käte wahelt ei kao.

Ja seda „midagi“ tema kõrwal, tema naist, kes oli noor ja ilus, klassikalliste

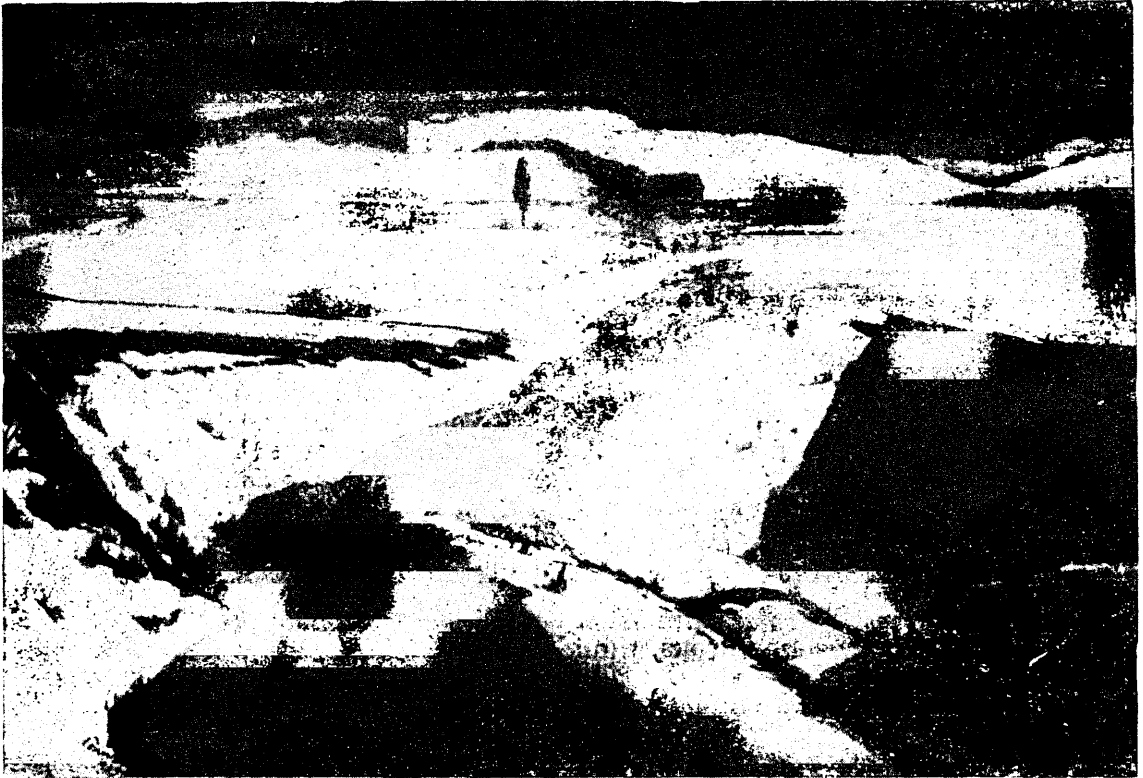
puhaste näojoontega, tõmmu, mahe, portsellaanist madonna. Elegantne naine väga palju naiseliku kultuuriga, mida aeg selleks nimetab, lapse puutumuse ja abitusega, kes üle neljakümneaastast meest, kel nii väsinud ja petunud naeratus, veel võib kütkestada.

„Minu naine on minu kõik,“ oli ta mulle seda tunnistanud; „minu naine tähendab mulle minu viimast katset minu üksikust elust veel midagi teha. Kaalu-

laud ja ta oli otse meister selle naisehinge tõrjerelwa tarwitamises.

„Ma loodan, et ta sinule on see kindel ja usaldusväärne isik, kes su käte wahel ära ei sula,“ mõtlesin ma. Ja kui ma siis sõbra silmitsesin ja selle viimasel hetkel päästetu silmis väsinud, waikset õnnesära nägin, käis must läbi mõte: „Temale oleks parem, et temale seotaks weskikiwi . . .“

Mu sõber sirutas oma walge, kitsa,

P. S e p p. K r a a w i d.

Paistab hele kewadepäike. Kõrgemais kohis juba sulab, kuid sügawad kraawid on veel weest wabad. Tume aururikas taewas töötab esimest kewadist wihma, mille järel lumi kaob kiiresti ning madalikule asetatud kraawid täituwad kohisewate, õõnestawate weewoogudega. Pilt on maalitud inspressionistlikult väga laiade wõtetega. Kõrgustikkudel, kallastel ja tagaplaani keskkohal walguse efektid.

sin tookord tema ja pistoli wahel. Tema wõitis, tema on mulle eluks, minu elu.“

Ma mõtlesin nüüd neile sõnadele. Ma uurisin treneeritud waatleja terawa, wargse pilguga oma sõbra naist, sest juba kadetina oli mu sõber kannud üksiklase tunnusmärki. Aganoore proua ilus, noor madonnanägu oli kõigest lapsikust olewusest hoolimata ometi läbi paistmatu. Tema maskiks olid ta silma-

tundliku kunstnikukäe wälja ja silitas kergesti oma naise käewart; see oli silitus lapse käelt wõi inimeselt. kes raskest haiguses juba surmawärawatel seisib ja enese nüüd tunneb olewat päästetud.

See kõik sündis päikese loojamineku hetkel, neil mööduwail minutitel, mil kogu loodus hinge kinni hoiab, et kinni püüda päikeselõõmu wiimseid kiire,

ajal, mil tuul äkki uinub ja mil selgesti näha võib langewat lehte, mis maapinna poole lookleb. Maailmast lahusoleku ja enesesse süwenemise hetkel.

Nagu polaarjää külm helk lendas läbi püha rahu suure smargdi hele sädelus, mida noor proua laulatussõrmuse kõrwal sõrmes kandis. Päikese wiimane kiir oli tema kätt riiwanud. Nagu põhjawaigus, mis oma waikuse ja nägematu alguse läbi inimeses äratab hirmu tundmatu hädaohu eest.

Ilmus keegi uus külaline, keegi noor mees naabrusest, perekonna sõber. Tema oli elegantne, nagu seda aeg nõudis, täis nooruse kenadust, täis hellitatud kawaleri kindlust ja ka täis selle ebamäärast tühjust. Ta wõttis noore proua kõrwal istet; see ulatas talle kohwi rahuliku enesestmõistetawusega ja sõnaahtra heatahtlikkusega pilgus kui ka shestis, nagu seda wiisakas majaproua oma mehe sõbra wastu alati ilmutab.

Ma wõisin mõista, mis külaline tahtis, sest ma kuulsin tema küsiwale olekule antud tasast wastust: „Mõistatage, armas Erik, juba hommikul wara.“

Noor proua ei wõtnud palju osa jutlemisest, mis warsti minu elujuhtumuste ümber keerles. Widewik kaswas, nägude ilme muutus tuhmiks. Kõigi ülespidamine ilmutas waid kultuweeritud seltskonnas üksteisele wõõraste wastastikku rahu. Midagi oli meie intiimsust eksitanud; kõik jäid sõnaahtraks, tunti wiisakalt igawust.

Noor wõõras polnud mulle süm-

paatne. Ta tuletas mulle meele meest, kes minu kord olukorras, mil mulle tungiwalt ustawat seltsimeest waja oli olnud, häbiwäärselt oli ära annud ja sellega peaaegu minu ja mu töö häwitunud. Sama sile elegants, sama usaldamatu tühjus, isegi sama suur rubiin sõrmes. Rubiinid oma keewa wõre ja külma südame tumeda läikega. Minu sõber istus waikselt ja röömsalt, palju sõnu ta ei teinud, aga ta hääil ilmutas heatahtlikku mõnu armsas seltsis. Kord tõusis ta, et pimedas paremini näeks klaase täita. Siis nägin ma, kuidas mul rubiin hakkas liikuma, pikkamisi ja nagu otsides naabrinna istmele libises. Roheline smaragd, mida ma seni noore proua rüpes liikumatult olin näinud seiswat, libises sama pikkamööda rubiinile wastu. Lähemale ja lähemale, pikkamisi ja ettewaatlilikult jõudsid sädelewad kiwid pimedas üksteisele lähemale, kuni ainult weel rubiini näha oli. Siis jõudis mu sõber walamisega walmis. Nagu wäik ruttas smaragd läbi pimeduse rüppe tagasi, ja rubiin otsis, nagu tuseselt, pikkamisi ja wastumeelselt jälle oma toolitoe üles.

„Prosit, armas sõber!“ kajas minu sõbra soe, puhas hääil. Mõlemad kalliskiwid wõtsid klaasidest kinni ja siis tühjendati sõpruse, waikse ja sooja usalduse jook.

Minä aga jätsin oma klaasi puutumata. Öö esimene külm õhk liikus üle weranda. Mu kehast käis wärin läbi; ma tõusin, jätsin Jumalaga ja lahkusin seltskonnast.

Waik mu maastik.

Ed. Wöhrmann.

Waik on maastik, minu maastik,
minu raiesmik,
minu lank ja minu laastik,
põld ja aiastik.

Kägu unustanud kukku,
lõoke taewalae,
ööbik pannud laulud lukku,
rääk on jättnud sae . . .

Waik mu maastik, põue maastik,
põue raiesmik:
Ees mul hõljub udusaastik,
aurab öö nii pikk . . .

Profuröri tütar.

Saksa kirjaniku Kurt Martin'i romaan.

9

„Aga kuidas siis, Helene? Mis asjas? Sa teed, nagu oleksid mõni võõras ja mitte Helene Dsthoven! Nagu ei olekski ja minu weinatütar!“

Helene käed wajujsid alla.

„Tädi, mina olen sinu weima laps. Olen profurör Dsthoveni laps. Olen Helene Dsthoven ja ei ole ka mitte Helene Dsthoven!“

„Sa kõneled mõistatuslikult.“

„Ei tohi teisiti. Sa kuuled kõik, niipea kui Hedwigi, Lothari mõrvoja, süütus on selgeks tehtud!“

„Süütus. Aga mis on sellel sinuga asja? Mis takistab sind ju südame häält kuulmast? Kas on sinu armastus Hermanni vastu nii — nii vilets, et välisistel põhjustel minu poega nõnda võid piinata?“

Helene palus: „Mitte nii! Uju mind: Kõige enam kannatan selle all just mina! Ma tunnistaksin sulle heameelega juba täna kõik, aga ma ei tohi.“

„Ei tohi? Aga kes keelab sulle seda? Isa?“

„Teatud mõttes — jah.“

„Sellest ei saa ma aru. Müüd olen ma veel murelikum kui enne!“

Uksele koputati. Ewa v. Lunzen läks ukse juure ja awas selle.

„Mis on, Elli?“

„Keegi tõi selle kirja, armuline proua.“

„See on Lothari käekiri!“

Tädi waatas käibes Helenele.

„Kas sa ei ütelnud, et olid ennist Lothariga koos?“

„Jah, olin, tädi.“

„Ja müüd saadab ta mulle kirja?“

Ta rebis ümbriku katki, wöttis sellest kaardi ja luges.

„Aga see on ju . . . See on saatuse näpunäidel kuule, Helene. Lothar kirjutab: „Armas tädil kui ma sulle müüd kirjutan, siis jõuab mu sõnum wististi ka Helenele, kes alles sinu juures wiibib. Minu Hedwigi wend Aleksander on mulle kirjutanud. Parajasti müüd, mil tahtsin temale kirjutada. Tema saatis minule kui Hedwigi kaitsjale kirja, mille ta oma õe abiga Kölnis kinni püüdis. Kuidas kõik oli, ei tea ma veel. Ma reisin homme Kölni. Minu käes olem kiri tõendab selgesti Hedwigi täielikku lüütust. Aga ärge sellest ejiotja kellelegi midagi asufuge. Sinu Lothar!“

Helene käsi kahmas otsaesisele.

„Hedwigi süütus selgeks tehtud! Hedwig saab wabaks! Ta on päästetud!“

Kergemini hakkas ta hingama.

„Ja mina — minuagi wabanen!“

Tädi haaras tal kätest kinni.

„Helene! Kas võid müüd rääkida sellest, mis ju südaant koormab? Mis see on? Mispäralt wabastab see kingitus sinu? Mõttele ometi, see waene neiu wiibis süütult wanglas! Nii oli siis Lotharil ikkagi õigus. Ja Heinrich — kas tema ometi ei ole mõnes suhtes süüdi? Aga ei, mitte seda müüd! Müüd on meil kahel waid üksitejega tegemist. Müüd on mul mõelda Hermanni õnnele, ja sinu õnnele, Helene! Tule istu jälle minu juure. Kas tahad mulle müüd kõik teatada?“

Helene silmitses teda kaua mõtiffledeks. Siis noogutas ta.

„Jah. Sa lubasid ju waitida. Müüd jutustan ma — jah, müüd tohin ja tahan ma jutustada.“

Ja kui nad jälle üksiteje kõrwal istusid, algas Helene Dsthoven:

„Tädi, pean sulle jutustama pifa loo. See on peaaegu muinasjutt ja ma algan seda, nagu algawad enamasti muinasjutud: Kord elas üks noor õigusteadeje üliõpilane nimega Heinrich Dsthoven . . .“

17.

Kui Dsthoven kella seitsme paiku koju tuli, polnud Helene veel kodus. Ta helistas rahutult Lunzeni suwilasse. Ewa von Lunzen tuli telefoni juure.

„Tere õhtust, Heinrich. — Jah, Helene on jün. Palusin teda täna õhtuks siia jääda. Hermann tuleb ka. Tema saadab Helene kella üheksa paiku koju. Oled sa sellega päri?“

Dsthoven lõpetas jutu, pani telefoni käest ja käskis:

„Breili Wirner, sõõn üksipäini. Minu tütar tuleb alles hiljem. Warsti tuleb mu poeg. Saatke ta kohe minu juure. Kas on laud kaetud.“

„Jah, härra profurör.“

Dsthoven noogutas ja läks söögituppa. Sügaw korts seisis ta kulmade wahel.

„Mis see müüd jälle oli? Kas, algas komet uuesti?“

Ta tõmbas kirja taskust — allkirja kirjal ei olnud — ja luges:

„Härra prokurör! Mul on Teie Teie tütre hüvitawaid asju teatada. Saate Brüsselse lisse Challier ja Ko. aadressil Jean Dumoit tarwis 10000 marka ja Teie kuulete köif. Sama hästi, kui Teie kuulsite oma tütre armastuse awantüürist Genuas Marino hotellis, tohite loota, et Teie ka see uus teadaanne saab olema kõige suurema väärtusega.“

Mis see oli? Hüwitawaid asju Helene? Kas oli see mäletanud? Kas oli ta ometi äraolekul läbi elanud midagi muud peale selle, mis ta temale jutustanud? Kas oli see ometi olnud Helene, kes Genuas oli wiibimud? Wõi . . . ? Mii mõnigi asi oli kummaline! Helene muutunud olek, tema mõnikord otse wae muline ülespidamine tema wastu; käewigastus, mis ei tahitudki paraneda ja teda kirjutanijel tahtis; Helene muutumus wiimasel ajal; ja siis ei mäletanud ta enam palju asju, mis enne ta kadumist olid juhtunud! Kas oli see mõeldaw? Kas oli see võimalik, et Helene Helene ei olnudki?

Osthoven wahtis tarretult tühjusse.

Kommisjaar Lange oli juba teel Brüsselse lisse! Ja seekord oli ta wististi kawalam, kui Riwas. Seal oli Hermann mõndagi rittunud. Tarwis oli selguft, iga hinna eest. Seni aga: iga inimese wastu suu pidada! Ja walwel ollal Tähele panna! Kas wõis see võimalik olla et selline peen pettus . . . ?

Lüdruk tõi toidu. Osthoven istus. Aga talle ei maitunud täna õhtul midagi.

Freili Birner sai kiruda. Bahas tujus läks prokurör oma tuppä tagasi.

Warsti ilmus Lothar. Nad teretasid lühidalt. Lothar waatas kella.

„Mul on tund aega. Kella üheksaks tellisin auto. Kell pool kümme läheb rong.“

„Sa reisis ära?“

„Jah, Kölni.“

„Mii! Ametiasjus?“

„Ametiasjus.“

„Ja mis ajas su siia? Ütleksid telefoni läbi, et minuga täna weel tingimata pead rääkima.“

„Muidugi! Mul oleks armas olnud, kui ma sinuga juba enne lõunat kokku oleksin saanud.“

„Rahju. Mul oli tahtsuid asju ees.“

„Minu teatus on enam kui tahtis.“

„Eks ma näe. Noh?“

„Kõige pealt see: Olin ennist koos wurimisingla ülemusega. Hans Deistler on jurnud! On kongist leitud. Ta on akna purustanud ja klaasikilluga oma weresoone awanud.“

Osthoven tõmbas filmad pilukile.

„Baha! Noh, see mehike oleks nii kui nii wanglas surnud. Hea, et maailm jälle ühest kaabafast lahti sai!“

Lothar waatas isale tõsifelt.

„Temale on täna hommikul sinu süüdistus-akt kätte antud.“

„Aha! Ja siis nägi ta, et asi seekord tõsine on ja pääsmist enam ei ole, mispärast ta aralt surma läks.“

„Jah ta on süüdistust lugemud ja inimene, kes temale tema süüdistatavust sõnadest wastu waatas, kohutas teda, pani ta iseennast kartma, iseene ees õudu tundma. Tema nägi enmast prokurör Osthoveni filmadega. Nägi, et Hans Deistler oli aimult loom, murdja metsloom, ja õud pildi eest, mis sinu kirjalt ta ette tõusis, ajas ta surma!“

„Enefetundmine on kõige parem. Tema ei jõudnud jeda äratundmist wälja kannatada!“

„Tema ei suutnud ära kanda ega wälja kannatada, et selles Hans Deistleris, keda sa seal kahelja lehekülge süüdistad, enam raafugi inimlikkust polnud, waid et seal tema ees seis- sis metsaline, loom! Ta ihkas weel saada inimeseks, paremaks inimeseks, aga sinu sõnad näitasid talle Hans Deistleri weel aimult kui needimiswäärilist roimarit. Sellepärast läks ta surma!“

Prokuröri hääl ahwardas:

„Wali oma sõnu hoolikamalt, Lothar! Mina keelan find selliseid kuulmatuid sõnu tarwitama!“

„Mina pean rääkima nii, kuidas ma tunnen. Hans Deistler seisab sinu südametunnistusel. Tema sai kõigist oma wigadest aru. Ma rääkisin temaga tihti. Ta kirus iseennast. Tah- tis aimult weel üht: inimeseks, kasuliku selts- konna liikmeks saada. Ta lootis alati jeda, mis ta päästaks: inimlikku kaastundmist. Sina löi- kasid oma sõnadega talle ta lootuse katki. Jul- gust kohut ja minu kaitset oodata temal ei ol- nud. Mina oleksin teda aidanud!“

Osthoven pilkas: „Jaa. Oleksin kord jälle oma isale awalikult kallale kipunud!“

„Oleksin kipunud prokurör Osthoveni kallale. Ja kipun kallale ta mitteinimlikule waljusele, ta häwitustahtele, ta hirmsusele. Kui igaüks, kes süüdistaja kohuseid täidab, nagu sina tundetu waljusega teotseks, siis oleks see inimsoole needuseks. Sina tood kaasa surma ja häwitust, sina . . .“

Osthoveni hääl paisus.

„Mitte edasi! — Mina! Ma ei falli sinu häbematuft! Mine! Hoidu mu majast eemale! Minul pole sinuga enam tegemist. Wõi siis sellepärast tahtsid ja minuga rääkida, et mulle selliseid häbematufti ütelda? Müüd aga õpid mind teisiti tundma. Tahad sa wõitlust, siis olgu wõitlus! Aga wõitja olen mina!“

„Jsa! Lase inimlikkus wõitja olla. Ära lase

waljust juhtida oma tegusid, see on kõwem kui fihwt!"

Profurör tõrjus ägedasti:

"Küllalt! Talitse keelt! Soia sõnu! Utle-
sid mulle asju, mis minu ja sinu wahele awa-
sid kuristiku!"

"Olen ainult tött rääkinud. Hans Deistler
suri, ja sina . . ."

Osthoveni hääl kõõksus.

"Mina ei räägi enam sinuga!"

"Aga minul on sinuga weel rääkida! Sina
saatsid Hedwig Brandesi kolmeks aastaks wang-
lasse. Kõik mu palwed liikkasid külmalt tagasi.
Tookord oli kerge asi asja uuesti uurima ha-
kata. Kerge oli ka jälgida jälgi, mis ma sulle
näitajin."

Maailmanäitus Barcelonas.

Nii nagu meie noor kujutaw kunst on esinenud wiimseil aastail Riias, Helsingis ja praegu Pa-
riisis, on aga meie tarbegrafilikal ja plakaatkunstil juba wanemad sidemed Euroopaga, kus eesti
plakaadid kunstnik Guido Mambergi töödest on olnud wälja pandud mitmeil erinäitustel Lionis,
Kopenhaagenis, Mahmis, Budapestis, Wiinis ja wiimati Antwerpenis. Warsti awatakse Hispaanias
suur Barcelona maailmanäitus, mis on esimene sellesarnane oma suuruse poolest, pärast maa-
ilmasõda. Ka sinna ulatawad meie kunstn. G. Mambergi sidemed, kes on juba saatnud wälja-
panekuks 15 oma parimat tööd, mis esitawad Eestit seal ilmanäitusel olewal rahuswahelisel
plakaatide erinäitusel. Kahtlemata on samane esinemine ka heaks propagandaks — Eestile seal
peaaegu kõrgemas Euroopa nurgas — sest seal näitusel on külastajate arw väga suur. Meie
siin juures toodud pilt kujutab kunstn. G. Mambergi plakaatide näitusel, kus ka Eesti sai suu-
reks tähelepanu osaliseks.

"Mitte sõnagi enam sellest wiletsast!"

Nüüd tõufis ka Lotharil puna näkku.

"Wuidugi, see on kerge! Mõne külma sõ-
naga üle minna mehe surmast, kes on aetud
enesetäpamisele. . ."

"Ma käsin sind waitida!"

Osthoven lõi käega läbi õhu: "Õpeta!" Ja
hammustaw pilge kostis ta sõnadest.

"Sa oled kui wana pejunaine! Soendad
wanad, ammu-ununud lood üles. Räägid ja
räägid! Sa oled pidanud ometi juba ammu
weenduma, et just Brandesi loos sinu meeletu

esinemine selle huffalainud olemuse süütuje eest naeruväärt on, ja et sa sellega enam igaihe ees, kellele ja seda jutustad, naeruväärjeks teed. Kohtunikud on sulle ju selgeteks teinud: kolm aastat andsid nad sellele naiseräwafule!"

Bothar Dsthoven noogutas.

"Jah, sina olid minuist kängem. Aga õigus seisib minu pool."

"Nii! Sinu pool?"

"Ja nüüd pole sina enam mitte kõwem pool, sest nüüd mõidab tõde ja õigus! Tulin sulle ütlemata, et Hedwig Brandesi on süütu ja et ma kohtule esitan ta süütusest selge tunnistuse."

Profurör wiivitas: "Sina?" Ja pilkas:

"Too ta wälja! Mis sina süütuse tunnistuseks pead, woin juba arwata: mõni piisite kõwalaasi. Selle oled sa muretsemud ja wälja ehtinud ning tood ta siis lagedale."

"Sa effid. Mis ma toon ja mis mul juba praegu suurel osal käes on, on tõendus, et Hedwig Brandes täiesti süütu on."

"Kas tohin midagi lähemat kuulda?"

"Rahtsen, et ma sulle täna weel üksikasju ei wõi teatada. Ka sina saad sellest alles siis teada, kui sellest kõik teada saamad. Aga usu mind, mina toon tõenduse. Nädala pärast on Hedwig Brandes jälle waba!"

"Oo, ja oled wainustatud! Ja usud, et see naisterahwas nii ruttu . . ."

"Jaa! Mina ei luba, et sina Hedwig Brandesest sel toonil räägid!"

Profurör kergitas kulme.

"Kas ehk pean ütlemata: Ma rõõmistan, et armulise preili süütus on tõendatud; mina olen alati uskunud armulise preili süütuse? Siis effid!"

"Ma tean, et see sind südamest vähematti ei liiguta, kas mõni süütu karta eeluurimise wanglas ja nüüd isegi Brückenhaus istub. See ei tähenda ju sulle midagi! Selle juures ei tunne sa ju midagi. Kohtu effitus! Seda wõib juhtuda! Ja rahu majas. Inimlikku tunnet, südametunnistuse waewa . . ."

"Südametunnistuse waewa? Ehk seletad seda lähemalt! Südametunnistuse waewa tuntaise, ja peaks inimene tundma, kui ta mõne seaduswastase ära teeb."

"Mitte selle juures üksi! On palju tegusid, mis tekkisid pahast tahtest, inimest alandawast waljusest, hoolimatusest ja tundetusest, mille põhjus oli inimene, kes oma kaasainimeste liiki ei oleta elawat olemust ja elawat hinge, waid fealt otisid waid sama tundetut olemust nagu see tal enesel on. Ja palju sündmusi, mis sellesed inimesed tekitawad ja mis nende südame üganusest on tulnud, polegi tihti nii seaduse-

wastased. Ka kuri sõna ja kuri, südame tu huffamõistmine wõib olla roim. Ja Hedwig Brandesi kallal saadeti selline roim korda, ükskõik kas wälised asjaolud tema huffamõistmist silmanähtawalt õigustawad wõi mitte. Ja see illekohtune teguwis nõuab lepitust!"

Profurör wastas:

"Meie ei wiibi siin kohtusaalis. On otsustarbetu, et sa siin kaitsekõne tooni tarwitusele wõtad. Too kohtule tõendusi. Minul pole wähematti usku, et sul seks wõimalust on. Efti too tõendused, siis wõetakse asi wõib olla weel harutusele. Ja kui tõesti . . . ah, lollus! Luulefujutus on need!"

"Nädala pärast sa enam nii ei räägi!"

"Hea küll! Too kohtule oma ümberlõkka matud süütusetõendused Brandesi asjus. Küll ta siis jälle wabaks lastakse!"

Bothari filmist kõneles waen.

"Jah, siis lastakse ta küll wabaks! Aga, isa, mina nõuan sinult kõlblist taju! Sina pead sellele süütule neule täieliku kõlblise taju andma. Muudugi! Efti tormasid sa oma ohwri kallale, wõtsid kõik kahtlustused neiu wastu kokku, lastsid uurimise kõige hoolimatumal wiisil läbi wiia ja jälgisid kuritegu waid sellelt ühelt küljelt. Nüüd on see sulle tühi asi, kui kõik, mis neule tehti, illekohus oli. Mina wiin asja awalikkuse ette. Wõidan kogu ajakirjanduse selle neiu süütuse ja au eest wälja astuma. Nii, kuidas Hedwig Brandesi tookord ajalehtedes kirjategijana teotati, nii, ja weel pikemalt, peab nüüd räägitama tema süütusest ja kohtu effitusest. Mina muretsem ajalehtedele rikkaliku materjali kätte. Unnan üldsele teada ka oma tookordsed katsed, sinu asja uuele harutamisele mõtma liigutada, ja mõistan sinu waljuse hoolimatult ja awalikult huffa. Kui sa seda ei taha, siis aima Hedwig Brandesele ta au ise iseäralikult kombel tagasi ja nimelt awalikult ajalehtedes!"

Profurör filmitses poega tarretult. Kõik weri oli tema näost kadunud.

"Sina julged mind suu sisse ahwardada! Sina julgetsid ajalehtedes isiklikult ja awalikult minu wastu wälja astuda! Tahad mulle dikteerida tingimusi! Uskumatu! Ja nimetad enast minu pojaks!"

"Minul on esimeses joones kohus teiste inimeste kaitseks wälja astuda, keda sinu waljus ja tundetus katsub huffutada!"

"Sa tahasid wõitluse, mida sa kohtus juba mitu korda minu wastu oled alanud, nüüd ajalehtedesse kanda! Kes sa oled!?"

"Olen sinu poeg; aga sinu waljus, sinu õudne, tundetu seadustekäsitamine, sinu tundetus inimeste hingeelu wastu—see lahutab meid!"

Dsthoven hüüdis vihastelt:

„Küll saad veel näha, kes mä olen. Mina teen noore advokaat Dsthoveni kohtu ees võimatust! Selles ole kindel! Minuist ja kangem ei ole! Jääb alla!”

„Võitlust pole vaja. Aga mina astun Brandese loos välja täie tõe eest. Ka kõik, mis aitab seda vaest süütut neiu wanglasse saata, kuulub avalikkuse ette. Ehk olgu siis, et sa Hedwig Brandesele annad teisel, iseeneslikul viisil tõelise taju.”

Dsthoven karjus:

„Sinu peal Mitte sõnagi enam sellest nais-terahvast! Sinu humi selle isiku vastu on otse filmatorfaw. Kas oli ta varem sinu armuke?”

Lothar kähwas sirgetks.

„Ma teelan sind nii rääkimast, isa! Sina oled selle neiu juba isegi küllalt häbi tuhjanud. Kas tahad teda veel müüdi rüvetada? Kas tahad temale uuesti ülekohut teha?”

„Ülekohut! See naisterahvas . . .”

„Pea! Mina nõuan nüüd kui sinu poeg, et ja teisel toonil kõneled minu pruudist!”

„Profurör oli kui halvatud. Siis naeris ta:

„Hull! Oled ja siis täiesti hulluks läinud?”

„Mitte sugugi! Nüüd, mil ma warsti oma eesmärgi saavutan, sest et Hedwig warsti wabaks saab, tunnistan ma sulle: Mina armastan Hedwig Brandesi ja tema on minu pruut! Minu pruudina läks ta Brückenausse. Wiimastel päewal, mil ta siin eeluurimise wanglas wiibis, awaldasime üksteisele oma armastuse.”

Dsthoven astus just poja ette.

„See mõiks tõsi olla! Räägi! Ütle, et see on rumal nali!”

„Nali see ei ole. Praegune tund ei sobi naljaks. Hedwig on minu pruut ja peab warsti saama minu armsaks naiseks, kes minu kõrwal võib unustada kõik ülekohutu, mis temale tehtud.”

Nüüd teadis Dsthoven, et pojal tõsi taga oli. Ta kisendas:

„Sa oled hull! Oled täiesti hull! Sa oled selle naisterahwaga . . .”

„Mitte nii!”

„Wait! Sina oled selle naisterahwaga armastamise wahekorra loonud. Kaitsjana oled ja enese temal lastanud õnge wõtta! Inimene on kaitsja ennast armastama pannud, et ta . . .”

Nüüd aga fajas ka Lothari hääl waljusti:

„Sina ei pea Hedwigit laimama!”

„Sa kasutad oma kaitsja ametit selle naisterahwa . . .”

„Hedwig on karst, puhas neiu, kallimeelne, õilne . . .”

Dsthoveni hääl pidas enam mõõtu:

„Lothar, räägi mõistlikult! Kui see isik sinu tõesti on osanud õnge wõtta . . .”

„Sa eksid! Mina olin see, kes temale esimesena rääkis armastusest. Ja see sündis meie lahkimisehetkel siin. Hedwig ei näidanud seda taipawatti, kuidas mina teda naiseks woin soovida. Tema silmad ütlesid mulle, et ta mind armastab, aga ta juu ei tahtnud seda tunnista. Nüüd muidugi usub ta minu armastust ja ustauust, aga ka minu otsekoheust. Ja tema ema niisama.”

Dsthoven kahmas käega otja ette.

„Tema ema? Kas oled siis ka tema emaga . . .?”

„Ma läksin wiibimata proua Brandese juure.”

Profuröri hääl paisus uuesti.

„Ja tema?”

„Hedwigi ema ütles mulle ikka ja ikka jälle, proowigu ma ennast ja kaaluagu asja põhjalikult. Wiimaks lastis temagi enese wiia weendumisele, et mina . . .”

Wihane naer katkestas ta sõnad.

„Nii! Siis on see ometi tõsi! See on kättemaks! Nõnda tahab see naine Dsthovenile kätte maksta! Lothar Dsthoven peab abielluma tema tütreaga. Minule teeb ta seda! Ah, see wilets, põhjalainud loom! Nüüd kupeldab ta oma tütre minu pojale! Nüüd . . .”

„Mitte edasi, isa! Sa räägid hirmsaid asju, ütled asju, mis . . .”

„Wait! Ja see isik usub, et ta eesmärgi saawutab! Ei! Seda ta ei saa. Seda wõidurõõmu ta ei tunne! Nii tõesti kui mu nimi on Heinrich Dsthoven! Lothar, sina annad mulle oma ausõna, et sa seda tüdrukut, Hedwig Brandest, mitte enam ei taha jälle näha, waid et sa nendega lõpetad kõik suhted, et ja nad uksest välja ajad, kui nad tulewikus sinule veel peaksid lähenema!”

„Ei, seda ma sulle ei luba. Sinu otjus on ju täiesti wale!”

„Minu otjus wale? Jah, kas oled ja siis juba nii raskesti nende narakate õnge sattunud! Kas oled siis juba nii raskesti nende wõrgus . . .”

„Keegi pole mind õnge wõtnud, isa!”

„Narr! Nii wähe tunned sa siis inimesi, ei aru saaksid, kui peenelt sind on osatud wõrku tõmmata! Et sellega mind tabada!”

„Miks tahetaks siis sind tabada? Sa räägid ju nii, nagu tunneksid ja Hedwigi ema kuidagi wiisi.”

„Jah, ma tunnen teda! Ja tean, mis ta tahab!”

„Mis tead sa Hedwigi emast?”

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Abielus.

Nad on juba mitu kuud abielus ja mehel on, tõtt ütelda, waja mõnikord ka teiste asjade peale mõtelda.

Naine aga . . . küsib temalt ühel õhtul:

„Mu magus südameke, mul on hirmus kartus: Sina ei armasta mind enam, oh, ei armasta mind enam põrmugi.“

„Mis sa, wäike, rumal naisuke, räägid? . . . Milline mõtel . . . Ma otse jumaldan sind!“

„Aga mispärast, südamekene, ei üt'le sa mulle seda enam nii tihti kui esimestel nädalatel, — ei üt'le seda, ah, mitte enam nii tihti, nii õrnasti . . .?“

„No, kuule siis, mu armas ja kallim naisuke, mu silmaterakene: Ma armastan sind, armastan sind, armastan sind kirglikult! Ja ikka kirglikumalt! Ma armastan sind hullupööra, saan sind alati palawalt armastama. Mul pole muud mõtetki kui sind igawesti armastada . . . Ja nüüd luba, palun, et ma „Romaani“ uuema numbri läbi loen!“

Pärast murdwargust.

Politseinik: „Imelik, et Teie midagi ei kuulnud, kui see raske waas öösel katki kukkus.“

Ko teriperemees: „Mitte öösel — ja läks hommikul katki.“

Politseinik: „Aga Teie ütlesite ju, et murdwargus kell kolm öösel oli.“

Korteriperemees: „Kell kolm öösel kuulis minu naine kobinat ja ütles mulle, ning ma alla ja waadaku järele. Mina ei läinud. Hommikul, kui ta murdwargust märkas, haaras ta waasi ja tormas minu juure . . . Waas läks hommikul katki!“

Koer (koolitöö).

Koera toob ilmale ta ema. Mõnikord sünnib neid korraga neli ja wiis. Koer on pime, kui ta ilmawalgust näeb, sest alles hiljem lähewad ta silmad lahti. Temal on keha, neli jalga, kaks silma, nina, kaks kõrwa, saba ja kaelaplekk. Kui tal kaelaplekki ei ole, püüawad koerapüüjad ta kinni. Kui koer räägib, siis haugub ta. Koera kutsutakse ja wilistatakse. Ei kuule ta kutsumist, siis saab ta peksa, peab käppa andma ja saba liputama. Ta sööb worstinahka, konte ja muud, mis talle antakse. Kui koer süüa ei

taha, siis öeldakse: kõik kassile. Ja kohe hakkab ta õgima. On olemas lühikese, pika ja terawa karwaga koeri. Wilets koer on karjakoer. Taks on kõwer koer. Tema on kõige wanem koeratõug, sellepärast on ta jalad nii ära kulunud ja kõweraks paendunud.

Eksitus.

„Teie olete eksinud, pesunaine. Olete mulle saatnud nel wõi wiis katkist taskurätikut, mis minule ei kuulu, aga kus on minu pesu?“

„Eksitus on Teie pool, proua. Mis Teie taskurätikuteks arwate, on Teie särgid.“

Kaks kirjanikku.

Hispaania kirjanik don Emilio Castellar oli suur sõõja. Ta sõi õieti kogu päewa wahelpidamatult. Teine hispaania kirjanik Miguel de Unamuno ütles kord temast:

„Castellar on kirjanik, kes kirjutab, et süüa saada, ja sööb, et kirjutada; siis ei jää talle aegagi midagi õppida.“

On tasa.

Doktor X. tuleb wihaselt haigemajja ja kirub:

„Selline nadikael, niisugune kaabakas!“

„Keda Te siis õige kirute?“ küsib ametwend.

„Kedagi wõõrast, kes mu hiljuti hotelli kutsus. Kaks nädalat rawisin ma teda ja nüüd on ta terweks saades ilma maksmata plehku pannud.“

„Mis Te siis õieti tahate?“ ütles ametiwend.

„Äsi on korras. Kõigil meie surnuaedadel on hulk Teie haigeid puhkamas, kes teile raha maksid, ilma et oleksid terweks saanud.“

Lihtne meetood.

„Leidsin toreid meetodi, kuidas vähem tööd tarwitsen teha?“

„Tõesti? Ja see on?“

„Abiellun rikka pärijaga.“

Sina.

Kus iial wiibid, südames sa minu, mis iial head on minus, see on sinul

TELLIMISE HINNAD:		WÄLISMAILE:	
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60
$\frac{1}{2}$ „ (12 nr.nr.)	4.—	1 „ (2 nr.nr.)	— .80
$\frac{1}{4}$ aast. (6 nr.nr.)	2.25	Üksiknumber	— .40
		$\frac{1}{1}$ aastas	— . . . . . Kr. 10.—
		$\frac{1}{2}$ „	— . . . . . „ 5.—
		$\frac{1}{4}$ „	— . . . . . „ 2.50

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Neist wõitsid loosimisel: 1) Eerik Laid „Eesti muinaslinnad“ — **Edmund Pratkan**, Nõmmelt, Aawa tän. 11—2 2) Arthur Adson „Wara laterna“ — **Hilda Wiikholm**, Tallinnast, Ja-

kobsori tän. 40—5a. 3) E. Strömngren „Astro-noomilised näinätüürid“ — **Hilda Reemann**, Rõngust.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 5 (167).

	1	2	3	4						
1	o	l	e	k						
2	l	a	d	u						
3	e	d	e	l	5	6	7			
4	k	u	l	d	k	e	e			
		5	k	u	m	e				
		6	e	m	i	s	8	9	10	
		7	e	e	s	k	a	w	a	
			8	a	h	e	l			
			9	w	e	n	e			
			10	a	l	e	w			

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Pauline Abel, Arnold Abel, O. Ahi, E. Arjas, Ralf Arman, Rita Alwer, Gustaw Beddi, Hans Bente, Laine Beddi, Marie Beddi, Hilda Edwardow, Elfi, R. E., A. Eilmann, Heinrich Feldt, Jaan Feldt, Salme Feld, Hilda Flor, Wold. Geering, Joh. Hoffmann, A. Hagar, Joh. Hagar, H. Herodes, Aug. Haho, Karl Holzmeier, Harald Johani, Edmund Johanson, Kaeli, Raoul Kerdt, Egon K., Wold. Kase, Max Karro, Ants Kippar, K. Kraus, J. Kraus, Richard Kõwpuu, Joh. Kask, S. Kask, E. Kuidner, Elfriede Kern, Aoidula Kõiw. Ed. Lepp, Joh. Lepp, L. Loginowa, H. Lepikson, Albert Lepp, Joh. Lepp, Hed. Martinson, E. Metsalik, L. Mels, Raimund Maasikas, A. Markson, F. Nurbek, Harald Otman, Marie Ostrow, L. Oja, Irma Oraw, Aug. Oraw, W. Pukspuu, J. Pukspuu, Ch. Paal, Lembit Pritso, Rosalie Pritso, Raimond Pritso, Ernst Roost, Magda Reose, Hermine Reose, A. Raga, H. Rempelgas, Helene Reemann, Hans Reemann, M. Raudith, Anny Siimann, Ral Saarepera, L. Saarepera, Max Siimann, W. Suurkask, Harry Schultz, A. Suurkask, Edgar Tamberg, Miralda Tomann, Gabriele Tomson, L. Tomingas, E. Tern, Harald Tamm, Joh. Tamm, M. Tamm, Guido Wunder, Hans Weinberg, Hart. Weinberg, E. Wisberg, Erica Wiisemann, Kahel Wiirmann, Erik Wiirmann, Endel Waademann, Leo Waademann.

Tartust: Arwed Joonas, Alfred Kuusik, A. Kitt, Asta Puijat.

Wõrust: R. Kornel, Elsa Ossip, Felix Päärnd, Rudolf Sokk, Oskar Wiiralt.

Petserist: G. Neimann, A. Ossip, O. Pikk, A. Pergman, C. Pikk, A. Pikk, F. Rätsep, Hilda Raudsepp, A. Rosenberg, O. Sikk, A. Walentin.

Walgast: Peeter Rääbis.

Pärnust: B. Grebmal, Milda Rüng, Kiwiselg, Joh. Laassen, Erna Kants, Helmuth Luik, J. Männikus, Alice Oistawel, A. Pitsal, Emmi Pitsal, Johannes Luur, E. Sippa, Dagmar Tuttar,

Wiljandist: R. Ewert, E. Pakk, J. Suurmats, Lydia Tamm, H. Tonikus, J. Wiru, K. Weelmann.

Narwast: H. Luur, Boris Läte, Linda Pällo.

Rakwerest: Hans Kängsepp, Harry Kängsepp, Rudolf Niismann, Aug. Niismann. **Tapalt:** H. Beikmann, H. Karro, G. Karro, A. Ott, W. Pöld. **Jõhwist:** Olga Tamm, M. Makarow.

Haapsalust: Marta Jakobson, Oskar Welberg. **Auwerest:** Ed. Baumann. **Ahjaist:** J. Tseikar, W. Wärk. **Keilast:** A. Rütpr. **Nõmmelt:** Elly Kettmann. Aleksander Pedaja, E. Rekkaso. A. Wait. **Mõisakülast:** O. Luik, M. Luik, M. Rink. **Nuiast:** Hans Suurmats, Alfred Suurmats. **Kiiust:** Maria Tamberg, Heinrich Tamberg, A. Tamberg. **Wana Wändrast:** W. Laos, E. Laos, Leeni Paulus. **Sindist:** Joh. Kask. **Elwast:** M. Laks, A. Laks, H. Laks. **Raasikult:** O. Lipstok, Erika Tamberg, Helmut Tamberg. **Räplnast:** Linda Laar. **Häädemeestest:** Paul Allmann, Anny Isotam, Oskar Isotam, Roosa Turk, Karl Song. **Kehrast:** Joh. Edwardow, B. Edwardow. H. Edwardow. **Sondast:** Müürsepp. **Wiru Roelast:** A. Neublau. **Jõgewalt:** A. Padil. **Abjast:** Edgar Rõigas. Peeter Rõigas. **Wiltinast:** A. Pallits, J. Rõõmus. **Olustwerest:** Linda Roose. **Raplust:** Albert Rindberg. **Uue Wändrast:** Ado Reier. **Sompast:** R. Rikken. **Nehatust:** Arnold Schiffer. **Kohilast:** S. Tombak. **Hagudist:** Maimo Voit. **Wast-sellinast:** M. Simmul. **Rõngust:** Hilda Reemann. **Aegwiidust:** Joh. A., M. Berg, J. A-an, J. Abjan, F. Lipping, J. Lipping, M. Rett, O. Rett, J. Tamberg, M. Tamberg, A. Tampson, K. Tampson, T. Tampson. **Jänedalt:** Joh. Beddy, E. Beddy, A. Ennokson, J. Ennokson, J. H-ar, A. Hagar, Alfred Kokaselts. H. Kägar, Gustaw Kokaselts, Endel Käger, W. Lepik, J. Remlik, A. Remlik, Rudolf Tann, Aug. Tann. **Lagedist:** K. Timbas. **Canadast:** E. Emann.

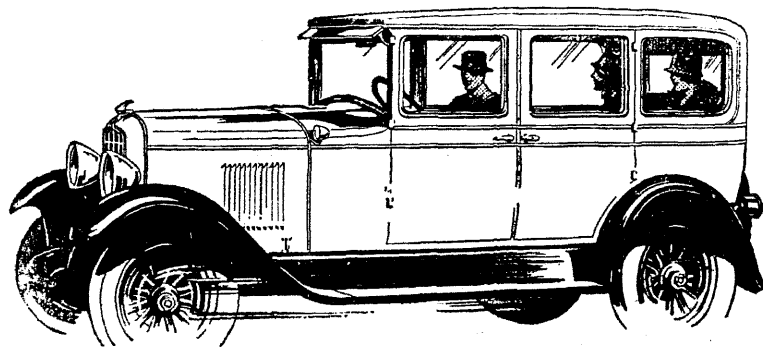
Neist wõitsid loosimisel: 1) J. Järw „Wallimäe neitsi“ — **K. Timbas**, Lagedilt: 2) „Matière „Ihnus“ — **H. Lepikson**, Tallinnast, Endla t. 46—2; 3) Chateaubriand „Ataja“ — **Müürsepp**, Sondast, Peresaare jaam.

„Romaani“ talitus.

T e a d a n n e

Palume w. a. **Anny Seppa**, **Wõhmas** saata oma uus aadress, sest saadetis tuli „Romaani“ talitusele tagasi.

„Romaani“ talitus.

LUKSUSLIKUM MADALA HINNALINE FOUR (4-silindrine)

ERILISED JOONED.

DURANT „40“
(4-silindrine)

Touring Kr. 3800.—
4-uks. Sedan „ 4800.—

SIX „60“
(6-silindrine)

Touring Kr. 4150.—
4-uks. Sedan „ 5200.—

VAGANE KERE — erandlik Duranti konstruktsioon.

UUED EDENENUD kere jooned.

UUED SUUREPÄRALISED kere värvid.

RUUMIKAM kere sisemus.

KÕIK TARBEASJAD, mis olid enim kaetud nikliga, on nüüd asetatud kroomiumiga.

KUULUS Million Dollar nelja silindrine Continental Red Seal Motor, erilise Duranti mudeli järele, täielikult kummile monteeritud.

VÄIKE bensiinikulu.

BENDIX VAGASED, kindlad neljaratta pidurid.

ERANDLIK KÄIGU vahetus ja roolimise kergus.

SEITSMETEIST“ (tolline) sile õhukese pidemega rool.

TÄIELIK KOOSKÕLA — võrratu mugavuses ja teovõimes — mis alati omane Duranti saadustele.

DURANT

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS

TALLINN, Mürivahe, 16
(E. Laenuvõtte majas, uks B)

Telefon 12-53.